

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Historie a vývoj jednotek požární ochrany členských
obcí Lomnické hasičské župy**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Lukáš Janda, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Machala.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „*Historie a vývoj jednotek požární ochrany členských obcí Lomnické hasičské župy*“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdání textu této kvalifikační práce. Souhlasím také s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2.5.2022

podpis

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Pavlu Machalovi za odborné vedení mé bakalářské práce, za čas, který práci věnoval a zejména za zájem spolupracovat na zvolené problematice. Děkuji také za odborné a věcné připomínky k tématu. Dále jsem velice vděčný za ochotu podílet se na vzniku práce všem, kteří reagovali na sledovanou problematiku prostřednictvím rozhovorů, prohlídek zbrojnic, či umožněním přístupu ke kronikám a také své rodině, která mi byla nápomocna po celou dobu zpracovávání bakalářské práce.

Historie a vývoj jednotek požární ochrany členských obcí Lomnické hasičské župy

Abstrakt

Tato bakalářská práce vznikla v reakci na zlepšování úrovně řady jednotek požární ochrany sborů dobrovolných hasičů obcí. Naproti tomu, ale řada jednotek zaniká kvůli nedostatku členů, záměrem práce bylo zdokumentovat historii, vývoj určitých jednotek a zjistit, zda se postupně opravdu snižuje počet členů v daných jednotkách a hrozí jim tak zánik, či omezení akceschopnosti.

V bakalářské práci jsou vytyčeny následující dva cíle:

1. Prozkoumat a zpracovat historii, vývoj a vybavenost jednotek požární ochrany, které byly součástí Lomnické hasičské župy.

2. Prozkoumat postupný vývoj počtu členů daných jednotek v průběhu řádu několika desítek let a na základě zjištěných dat zjistit, zda se opravdu stabilní počet členů snižuje. Na základě těchto cílů byla stanovena výzkumná otázka:

Je dlouhodobě stabilní počet členů JPO z bývalé Lomnické hasičské župy?

Tato bakalářská práce zpracovává historii Hasičské župy Lomnické a jejích členských sborů, zpracovány jsou zde nejzávažnější mimořádné události, které se na území bývalé župy odehrály v průběhu několika stovek let. Vývoj počtu členů jednotek požární ochrany sborů dobrovolných hasičů členských obcí v průběhu několika desítek let. Teoretickým přínosem práce je odhalení skutečností a důležitých událostí v historii Lomnické župy a jednotlivých sborů. Praktickým přínosem je možnost využít získané informace o počtu členů k vytvoření predikce, zda opravdu hrozí daným jednotkám zánik, či omezení akceschopnosti.

Klíčová slova

Hasičský záchranný sbor České republiky; Jednotka požární ochrany sboru dobrovolných hasičů obce; Sbor dobrovolných hasičů; Lomnice nad Lužnicí; Hasičská župa Lomnická, Plošné pokrytí; Akceschopnost; Historie hasičů;

History and Development of Volunteer Fire Department Units in Lomnice Fire Brigade County

Abstract

This bachelor thesis was written in response to the improvement of the level of many fire protection units of municipal volunteer fire departments. On the other hand, a number of units are disappearing due to lack of members, the intention of the thesis was to document the history and development of certain units and to find out whether the number of members in the units is really decreasing gradually and thus threatening them with extinction or limiting their availability.

In the bachelor thesis the following two objectives are set:

1. to investigate and elaborate the history, development and equipment of the fire protection units that were part of the Lomnice Fire Brigade County.
2. To investigate the gradual development of the number of members of the units in question over a period of several decades and to determine, based on the data found, whether the number of members is indeed stable and decreasing.

Based on these objectives, a research question was established:

Is the number of VFDU members from the former Lomnice Fire Brigade County stable over the long term?

This bachelor thesis elaborates the history of the Lomnice Fire Brigade County and its member fire brigades, the most serious emergencies that took place in the territory of the former county over several hundred years and the development of the number of members of the fire protection units of the volunteer fire departments of the member municipalities over several decades. The theoretical contribution of the thesis is to reveal the facts and important events in the history of Lomnice Fire Brigade County and individual corps. The practical contribution is the possibility to use the obtained information about the number of members to make a prediction whether the units are really threatened with extinction or limited activity.

Key words

Fire Rescue Corps of the Czech Republic; Fire Protection Unit of the Volunteer Fire Department of the municipality; Volunteer Fire Department; Lomnice nad Lužnicí; Lomnice Fire Brigade County, Area coverage; Accesibility; History of firefighters;

Obsah

Úvod	8
1 Teoretická část	9
1.1 Obecná historie a vývoj požární ochrany a hasičstva	9
1.1.1 Starověk	9
1.1.2 Středověk	11
1.1.3 Novověk a nejnovější dějiny.....	11
1.2 Historie hasičstva a požární ochrany na území České republiky.....	13
1.2.1 Vývoj ve středověku a počátku novověku	13
1.2.2 Tereziánské a Josefínské reformy	14
1.2.3 Vývoj v 19. století až po zánik monarchie.....	15
1.2.4 Rok 1918 až 1945	16
1.2.5 Českoslovenští hasiči v době socialismu	18
1.2.6 Od roku 1989 do současnosti.....	21
1.3 Hasičské župy	22
1.4 Plošné pokrytí kraje jednotkami požární ochrany	22
1.5 Jednotka požární ochrany.....	23
1.6 Značení automobilové techniky využívané JPO	24
2 Cíle práce a výzkumná otázka	26
2.1 Cíl práce.....	26
2.2 Výzkumná otázka	26
3 Metodika	27
4 Výsledky.....	28
4.1 Hasičská župa Lomnická číslo 106.....	28
4.1.1 Historie.....	28
4.1.2 Situování obcí župy	29
4.1.3 Historie sborů.....	30

4.1.4 Závažné mimořádné události v katastru hasičské župy Lomnické.....	40
4.1.5 Početní stav a vybavenost JPO bývalé Hasičské župy Lomnické	46
5 Diskuze.....	53
Závěr	55
Seznam použité literatury	57
Seznam zkratek	60

Úvod

Jednotky požární ochrany sborů dobrovolných hasičů jsou již více jak století důležitým bodem požární ochrany naší země. První jednotky u nás začaly vznikat v druhé polovině 19.století. Brzy na to se stávají důležitým bodem nejen v boji s požáry a ochraně před nimi, ale zároveň i v kulturním životě dané obce. Postupem času se začaly úkoly, vybavení a schopnosti jednotek rychle rozvíjet a v dnešní době se některé z nich, téměř dokážou kvalitou výbavy vyrovnat jednotkám Hasičského záchranného sboru kraje. Jednotky, které dříve sloužili pouze k boji s požáry dnes zasahují na dopravních nehodách a dalších složitých mimořádných událostech.

V předminulé dekádě ovšem zaznamenaly počty dobrovolných hasičů značný propad. Některé jednotky a sbory následně i zanikly.

Vytyčil jsem si tedy dva cíle. Zaznamenat vznik a historický vývoj členských sborů Hasičské župy Lomnické a také župy samotné. A také zjistit, zda těmto jednotkám hrozí v následujících letech nebezpečí omezení akceschopnosti či dokonce zánik.

1 Teoretická část

V teoretické části se budu věnovat obecnému vývoji hasičů a požární ochrany ve světové historii, v historii území České republiky a také některým základním pojmům.

1.1 Obecná historie a vývoj požární ochrany a hasičstva

Již po tisíciletí jsou si lidé vědomi rčení „Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán.“. Požáry také byly jedním z největších nebezpečí, která mohla naše předky postihnout, kromě války nebo různých epidemií. V dobách, kdy byla naprostá většina stavebních konstrukcí ze dřeva, došků a dalších hořlavých materiálů není divu, že oheň byl vnímán jako velké nebezpečí a za neopatrné zacházení s ním, hrozily i opravdu drakonické tresty. Ovšem i přes veškeré snahy a opatření, se samozřejmě nedalo nebezpečí požáru zabránit docela, došlo tedy k požárům, při kterých byla často zničena celá část města. Jedním z nejznámějších požárů měst je požár Londýna v roce 1666, který zničil několik čtvrtí. Bylo tedy pochopitelné, že lidé se proti ohni chtěli chránit i přímo, nikoli pouze prevencí. Vznikají tak první hasičské sbory.

1.1.1 Starověk

Za pomyslný první přelomový bod ke vzniku hasičských jednotek můžeme považovat třetí století před naším letopočtem, kdy řecký vynálezce Ktesibius, sestrojil první požární stříkačku. Ktesibius byl zároveň fyzikem, matematikem a byl známý svou prací s hydraulikou a různými vynálezy používající pro svůj chod vodu. Sestrojil například jedny z prvních vodních hodin a řadu dalších vynálezů. Ktesibiův objev následně v prvním století před naším letopočtem, vylepšil průkopník kybernetiky a autor primitivního parního stroje Hérón Alexandrijský. (Nolan, 2011)

Velkým milníkem byl vznik prvního hasičského sboru vůbec, jenž vzniká v Alexandrii ve 3.století př.n.l. o něm ovšem existuje jen pramálo informací. Na něj navazuje další, který datujeme do první poloviny 1.století před naším letopočtem, kdy člen tzv. Triumvirátu, Marcus Licinius Crassus, zakládá v Římě sbor o síle 500 mužů. Ovšem jejich fungování se minimálně z morální stránky věci značně liší oproti dnešní době. V případě, že vypukl požár, muži se dopravili na místo požáru, společně s povozy a kárami s vodou, vědry a dalším vybavením, ovšem prozatím nedělali nic. Majiteli bylo

nabídnuto, že Crassus jeho dům ihned na místě odkoupí, za částku, která představovala jen minimální hodnotu domu. Pokud majitel nepřijal, nechali tito „hasiči“ dům prostě a jednoduše lehnout popelem, pokud zaplatil, dali se statečně do boje s rozzuřeným živlem a v ideálním případě dům skutečně uhasili. (Dillon, Garland, 2005)

Po smrti Crassa v roce 54.př.n.l. tento sbor zaniká. Na jeho odkaz ovšem navazuje císař Augustus. Ten vytváří tzv. Vigiles, již opravdu nezávislý sbor hasičů, kteří měli bojovat s ohněm. Jednotka dosahovala až počtu šesti tisíc mužů, ovšem členové těchto jednotek byli verbováni z otroků a jejich morálka a ochota bojovat s ohněm byla při nejmenším pochybná. Občas, než aby dům hasili se spíše snažili vynést z něj všechny cennosti, které následně zpeněžili. Po Augustovi tuto jednotku značně vylepšuje císař Nero. Do výzbroje jednotek se dostávají první čerpadla, a dokonce třeba i balisty, které se obecně používaly jako dělostřelectvo, ovšem v případě požáru, se s nimi za použití speciálních projektilů strhávaly hořící domy, čímž se dalo zabránit šíření požáru. Dokonce v této době můžeme zaznamenat i jistý počátek plánu plošného pokrytí, v tomto případě ovšem nikoliv kraje, nýbrž Říma. Vigiles jsou děleni na tzv. kohorty, jenž se rozdělují ještě na centurie, ty mají své velitele a každá je pověřena chránit před požáry určitou část města. Bohužel římscí hasiči naprosto selhávají ve chvíli, kdy byli nejvíce potřeba, tedy 18.července 64 n.l. při Velkém požáru Říma. Tehdy plameny pohltily a zničily až dvě třetiny celé metropole, ovšem místo boje s požárem byli Vigiles přistiženi při rabování. (Dillon, Garland, 2005)

Postupem času dochází k razantním změnám. Počty Vigiles jsou postupně zvětšovány, velikosti kohort jsou zdvojnásobeny, ale změnou, která byla asi nejdůležitější, bylo rozšíření jejich řad i o svobodné občany. Vigiles se rozšiřují i do dalších měst, dlouho dobu se jednalo o výhradní záležitost Říma. Zároveň začaly jejich příslušníci pobírat i plat. Následně je rozšířena i jejich funkce. Nebojovali již pouze s požáry, ale i kriminalitou. Vigiles začínají vykonávat funkci městských strážníků, v noci vyzbrojení patrolují po ulicích, hlídají například městské brány, chytají kriminálníky i uprchlé otroky. V případě napadení města pak tito muži pomáhali bránit hradby proti útočníkům. Se značným množstvím nadsázky tak můžeme římské Vigiles a systém jejich fungování označit za jakési předchůdce integrovaného záchranného systému. Ovšem v tomto případě, všechny úkoly zajišťovala pouze jediná složka. (Dillon, Garland, 2005)

Organizace, fungování a vlastně i samotný vznik Vigiles bylo v značně nadčasový, bohužel se zánikem Římské říše v 5.století n.l. zanikají, a žádná srovnatelná jednotka se na území Evropy neobjeví několik staletí.

1.1.2 Středověk

Zánik starověkých kultur znamenal všeobecný úpadek a ochraně obyvatelstva a hasičům se pochopitelně také nevyhnul. Profesionální sbory naprosto zanikají a při požáru se tak obvykle seběhne celé město nebo vesnice a bez složitějších nástrojů, většinou jen za použití věder s vodou se snaží požár udolat.

Jako první se objevují různé královské či šlechtické dekrety, které nakazovaly, jakým způsobem se má s ohněm manipulovat, či jakým způsobem se mají v domech situovat kuchyně, krby, aby bylo co nejvíce sníženo riziko vzniku požáru. V Paříži například v roce 1254 povoluje král Ludvík IX. zřizování měšťanských hlídek. Ty měly jednak regulovat kriminalitu a zároveň bojovat proti požáru. Ovšem jejich vznik byl čistě na dobrovolnosti a invenci jednotlivých ulic, bohužel je tak úroveň těchto jednotek velmi nestálá. V 16.století jsou tyto hlídky rozpuštěny a nahrazeny zvýšeným počtem královských hlídek, které byly profesionální a daleko lépe vybavené, ovšem boj s požáry pro ně byl pouze vedlejší činností. (Le Goff, 1996)

Požární ochrana se vyvíjela v každé zemi odlišně. Ovšem žádná z Evropských velmocí nezavedla profesionální hasičský sbor jako tomu bylo v Římě. Ale i technika k hašení se postupně vyvíjí a na přelomu středověku a starověku, tedy 15. a 16. století, dochází k vynálezu, či spíše znovu vynalezení požárních stříkaček. (Nolan, 2011)

1.1.3 Novověk a nejnovější dějiny

První požární stříkačky se tak objevují okolo roku 1500 v dnešním Německu. Tito předchůdci přenosných motorových stříkaček byly na hony vzdálené jejich dnešní podobě. Nedisponovaly ještě systémem hadic a ani jejich výkon nebyl kdo ví jaký. Dosah byl minimální a jejich využití tak bylo značně omezené. Postupem času se však i tato nevýhoda postupně odstraňuje, když v roce 1650 Němec Hans Hautsch vynalezl požární stříkačku, která je vybavena i nádobou na stlačený vzduch. Díky němu je tento stroj schopný využít k pohánění vody daleko většího tlaku a zároveň zajistil i nekolísavý proud vody. Stříkačky na ruční pohon totiž stříkaly v pravidelných intervalech, když se

natahoval píst, jenž vodu nasával tak voda nestříkala. Po Hautschově vylepšení je zajištěn pravidelný tlak vody, který zlepšil hasicí parametry celého zařízení. Nizozemský vynálezce a umělec v jedné osobě Jan Van den Heyden zase v roce 1672 vytváří první požární hadice, které jsou velmi podobné těm, které známe z dnešní doby. Na jejich výrobu je použita kůže a jsou dlouhé 15 metrů a na koncích jsou zakončeny šroubením z mosazi, aby se daly jednoduše spojovat a dopravovat tak vodu na delší vzdálenosti.

(Nolan, 2011)

Na vynálezech týkajících se požární ochrany s Van den Heydenem spolupracoval i Brit John Lofting, ten se na konci osmdesátých let 17. století stěhuje zpět na britské ostrovy a v roce 1690 si nechává patentovat svůj největší vynález v tomto odvětví. První pojízdnou stříkačku, jakousi prababičku dnešních cisternových automobilových stříkaček. Jeho výtvar byl v angličtině pojmenován „Sucking worm engine“, mohl být umístěn buďto stacionárně na vybraném místě, či umístěn na speciální káru, kterou tlačili lidé, k hašení bylo využito i lehce vylepšených hadic z výroby jeho přítele a kolegy Heydena. Cesta k moderním strojům, jak je známe, tak byla otevřena. Když po čtrnácti letech vypršela platnost Loftingova patentu, bylo možné jeho vynález začít vylepšovat. Richard Newsham původní návrh značně zdokonalil a u jeho výtvaru už známe i základní parametry. Newshamova stříkačka měla výkon zhruba 720 litrů za minutu. Newsham zakládá firmu na výrobu těchto strojů a ta následně pokračuje i po jeho smrti v roce 1743. V roce 1792 je na trh uveden první model hasičské stříkačky, který byl zvětšen a zapřažen za koně. S drobnými obměnami se podobné stroje používaly až do příchodu spalovacích motorů. (Nolan, 2011)

V novověku dochází i k rozšíření a vylepšení předchůdců dnešních hasičích přístrojů. Tato zařízení připomínala pístové trubice na vodu, které při letních radovánkách rády používají děti v bazénech. Pro případ boje s požárem však byly o něco větší a vyrobeny z kovu. Ale v průběhu historie se objevují i různé variace výstražných zařízení, jako byly zvony, či nástroje podobné našim řehtačkám.

(Nolan, 2011), (Fire Museum Canda, 2022)

Pojďme se ale blíže podívat na vývoj samotných sborů. Na římskou tradici jako první navazují Britové, kde po velkém požáru Londýna v roce 1666 vznikají první sbory. Ty jsou financovány pojišťovny, ovšem stejně jako v případě prvního sboru v Římě, mají i tyto jedno velké ale. Hašení požárů bylo službou v ceně pojištění. Každý dům, který si nechal majitel pojistit byl označen, v případě požáru pak měl majitel právo, aby byl jeho

dům hašen. Pokud jste svůj dům nepojistili, nesměl být „pojišťovnovými sbory“ hašen a s největší pravděpodobností tak lehl popelem. (Firefighter Foundatiton, 2022)

Skutečně profesionální sbor zřizovaný státem vzniká roku 1716 ve Francii. Tomuto aktu předcházelo zakoupení licenční výroby čerpadel nizozemce Van der Heydena, Françoisem du Mouriez. Ten následně přesvědčil krále Ludvíka XIV. k tomu, aby mu udělil monopol na jejich výrobu ve Francii, což mu bylo nakonec povoleno. Hasičský sbor vzniklý v roce 1716 dostal název Compagnie des gardes-pompes, tento název by se nejlépe dal přeložit jako Společnost nebo Sbor čerpadlových stráží. François du Mouriez se stává prvním velitelem těchto sborů a tato funkce v jeho rodině zůstala po dvě generace. Tehdejšímu hasiči se právě dle slova označujícího pumpu, říkalo pompeir v doslovném překladu tedy „čerpadlár“ a tento název se nejen ve Francii, ale například i ve Španělsku používá k označení hasičů dodnes. V padesátých letech 18.století dostávají francouzští hasiči své první uniformy, a dokonce i ochranné přilby. (Nolan, 2011)

Po Pařížském sboru, vznikají postupně hasičské jednotky i v dalších zemích. V rakouské monarchii, kam dnešní území České republiky patřilo vzniká první profesionální sbor v roce 1853. Tomuto tématu se bude věnovat další kapitola.

1.2 Historie hasičstva a požární ochrany na území České republiky

Historie hasičstva a požární ochrany na našem území z velké části kopíruje její vývoj v okolních zemích, zejména od 19.století, ale začíná na našem území vznikat velmi specifické zřízení.

1.2.1 Vývoj ve středověku a počátku novověku

Vývoj požární ochrany a hašení požárů na našem území, můžeme jistě přirovnat k ostatním zemím, jelikož již přemyslovský stát patřil jasně mezi jednu z nejbohatších a technicky nejvyspělejších zemí Evropy a důležitou součást Svaté říše římské. Nejstarší dochovaný dokument, který se zabývá požární ochranou a doporučuje, jak předejít požárům nebo se při nich chovat, datujeme na přelom 14. a 15.století. Jejím pražský požární řád s názvem: „O pořádku při hašení ohně“, mimo jiné zde je například určeno, že velitelem je v případě požáru místní rychtář, který se má zasadit o likvidaci požáru a minimalizaci škod. Obdobných řádů však existovalo daleko více, každé město, či

vesnice mělo vlastní řád, dle kterého se mělo postupovat v případě požáru, tyto pravidla se mohla řád od řádu pochopitelně lišit. (Černý, 2013)

Veledůležitou osobou v době před vznikem profesionálních a dobrovolných sborů, byl ponocný. Ponocný byl formou strážného, který v noci hlídal obecní ulice, pozoroval okolí, zda se například neblíží nepřítel, či lapkové, ale mimo jiné upozorňoval spoluobčany na případný vznik požáru.

1.2.2 Tereziánské a Josefínské reformy

Dobou velkých změn byly pro naše území Tereziánské reformy a v ohledu hasičiny a požární ochrany tomu nebylo jinak. Ještě před císařovnou, byl zajímavou osobou Jan Kryštof Bořek, ekonom a šlechtic, který v roce 1699 přišel se zajímavým nápadem, a sice ustanovit jako povinné pojištění domů proti požáru.

(Hasičská vzájemná pojišťovna, 2012), (Černý, 2013)

Reformy Marie Terezie stanovují jako velitele při požáru městského hejtmana, zatímco úředníci a další zaměstnanci obce, jako byli drábové atp. měli povinně pomáhat při požáru města. V roce 1748 pak nechává zřídít veřejné požární pojišťovny a také nechává založit speciální fond, který měl hradit škody vzniklé nejen požáry, ale i dalšími živelnými pohromami ať už šlo o bouře nebo povodně. V této době také vzniká tzv. pohořelecká almužna, která se vyplácela lidem, jejichž majetek byl zasažen a poničen tímto živlem. Oběti, které vinou požáru přišli například o střechu nad hlavou jsou označovány jako pohořelci a obdobný název dostávají i například městské části, kde došlo k většímu požáru. Přelomem je „Ohňový patent“ ze srpna 1751, který bychom mohli v dnešní době nejspíše přirovnat k zákonu 133/1985 Sb. „o Požární ochraně“. V padesátých letech 18. století vznikají i požární řady pro jednotlivá území, vzniká řád pro města a Prahu, řád pro český venkov a samostatný řád pro města a vesnice na Moravě. Toto bylo důsledkem mnohaleté snahy Marie Terezie o centralizovaný stát, který má ujednocené řízení a společné zákony a vyhlášky. V řádech bylo jasně určeno, jakým způsobem se má vyhlášovat poplach, jak mají být požáry hašeny, kdo má povinnost se na hašení podílet a kdo má hašení velet. Mimo jiné i tyto řady dávají za vznik rybníčkům a požárním nádržím, které můžeme znát z každé vesnice. Ty měly být vhodně situovány do středu vesnice a měly v případě požáru poskytnout vodu k hašení. (Adamová, Lojek, 2010), (Černý, 2013), (Malach, 2017)

Josef II., syn císařovny Marie Terezie pak obstojně kráčí v jejích šlépějích, co se týká reforem všeho druhu a v roce 1787 dává za vznik „Řádu hašení ohně pro veřejnou planinu“ a řádu „pro města a městyse“. (Adamová, Lojek, 2010), (Černý, 2013), (Malach, 2017)

1.2.3 Vývoj v 19. století až po zánik monarchie

Řády vydané Marií Terezií a jejím synem Josefem II., byly nejdůležitějšími předpisy, co se týkalo požární ochrany, až do sedmdesátých let 19. století, kdy vzniká „Řád policie požární“, základy tohoto dokumentu byly platné desítky let. Jedná se o rozsáhlý dokument, který stanovil základní pravidla a jasně zde můžeme nalézt paralely i s dnešními zákony. Tento řád stanovoval výkonné funkce v případě požáru, zároveň i pravomoc starosty, pověřit zaměstnance, kteří budou vykonávat tzv. „prohlídky v příčině ohně“, které měly odhalit, zda jsou nařízení z řádu dodržována a případně i pokládat sankce za jejich nedodržení. Jsou stanoveny nároky na stavbu domů, zvláštní nároky jsou kladeny na komíny a jejich údržbu. Je ustanovena hasební povinnost pro všechny schopné občany města, vesnice, ale i případné návštěvníky z cizích měst. Pro obce větší nežli sto domů, stanovuje povinnost mít požární stříkačku. Ustanovuje povinnost zřízení požárního sboru, poskytování věcné pomoci ve formě například koní k tažení stříkačky, věder a kyblíků, či zapůjčení studny v případě nedostatku vody k hašení. (Michálek, 1876)

V roce 1872 se do vývoje hasičů v Čechách zapojuje i doktor Miroslav Tyrš, známý pedagog a jazykovědec, který je nejvíce znám pro svou úlohu při vzniku tělovýchovného a vlasteneckého spolku Sokol, v jehož čele řadu let působil. Důležitá však byla i jeho práce coby jazykovědce. Doktoru Tyršovi vděčíme za řadu odborného názvosloví, ať už například různých cviků, povelů atd., ale ve zmíněném roce vypracovává i názvosloví pro hasičskou terminologii, čímž nahrazuje do té doby klasicky používané německé názvy. Ze Sokola si hasiči také převzali označování svých členů za bratry a posléze i sestry. Dle sokolského názvosloví převzali hasiči i označování členů: činný člen, či cvičící byl ten, který se aktivně účastnil pravidelných cvičení sboru. Naproti tomu přispívající člen, platil pouze členské příspěvky a zapojoval se například do kulturních a dalších činností sboru, které se přímo netýkaly hasičské činnosti. Dnešní optikou můžeme činné členy označit za členy JPO a přispívající za klasické členy SDH. (Willerthová, 2017)

Hasičské jednotky v pravém smyslu slova, se začínají na našem území poprvé objevovat až v polovině 19. století. Nejdůležitějším letopočtem se v tomto případě stává rok 1853, kdy v Praze vzniká první profesionální hasičský sbor na území dnešní České republiky. Sbor vzniká v Praze, pražští zastupitelé se rozhodují převést pod svou působnost úklid městských ulic. Z tohoto důvodu zaměstnávají třicet mužů jako metaře. Tito muži dostávají za úkol zároveň obsluhu stříkačky a pomoc při hašení. (Vácha, 2019)

Netrvá dlouho a vznikají i první dobrovolné sbory. První dobrovolný hasičský sbor zakládají čeští Němci v Zákupcích v roce 1854. Češi se své spoluobčany snaží napodobit, ovšem první pokusy v obcích Slané a Chrudim z roku 1860, nedopadly úspěšně. První ryze český sbor dobrovolných hasičů vzniká až o čtyři roky později, tedy v roce 1864 ve Velvarech. (Černý, 2013), (Vácha, 2019)

Po velvarenském sboru začínají nové růst doslova jako houby po dešti. V roce 1876 je evidováno na bezmála dvě stovky sborů dobrovolných hasičů. O dva roky později vzniká Ústřední zemská hasičská jednota království Českého, ta sdružovala jak české, tak i německé sbory. Tato jednota však v roce 1891 zaniká a vznikají dvě dceřiné organizace. Zemská ústřední hasičská jednota království Českého, jenž shromažďovala české sbory a župy, ve kterých byly. Zatímco německá strana zakládá Feuerwehr Landes Central Verband für Böhmen. V roce 1891 existovalo na území Českého království 2792 sborů s téměř 135 tisíci členy, z toho českých bylo 1273 sborů, jejichž členy bylo více jak 61 tisíc mužů. (Vácha, 2019)

Společně s prvními dobrovolnými sbory, vzniká přirozeně i velké množství nových vyhlášek a nařízení, které jasně deklarují práva a povinnosti obcí při zřizování sborů. Povinnosti a práva členů a také podmínky, které musí uchazeči splňovat, aby se mohli stát jejich členy. Organizace hasičů se posléze až do vzniku samostatného Československa nezměnila.

1.2.4 Rok 1918 až 1945

Vznik Československé republiky 28. října 1918 byl obřím mezníkem v historii a vývoji našeho národa. Velká řada nařízení se v novém státě zcela rušila, bylo například zrušeno výsadní postavení šlechty, důležitým bodem jednání bylo i samotné zřízení státu. Zatímco například Milan Rastislav Štefánik společně s Karlem Kramářem doufali v království či jiné, méně liberálně demokratické zřízení, naopak Tomáš Garrigue

Masaryk, Edvard Beneš a další jasně prosazovali republiku, k čemuž také nakonec došlo. (Janin, 1926)

Změny ve státě, jeho fungování a zřízení se pochopitelně nemohly vyhnout ani hasičům. Po vzniku nového státu zaniká původní jednota z roku 1891 a vzniká Svaz dobrovolného hasičstva československého. V době zřízení shromažďovala celkově 9814 sborů a téměř 300 tisíc aktivních členů. Svaz se členil do pěti zemských jednot, rozdělených na jednotlivé části ČSR, tedy na českou, moravskou, slezskou, slovenskou a podkarpatoruskou. Na území Čech fungovala Česká zemská hasičská jednota. Tato jednota si dále zřizovala i vlastní orgány, které následně kontrolovaly fungování a hospodaření jim svěřených žup. (Vácha, 2019)

Další velká změna do fungování dobrovolného hasičstva přichází s anexí republiky nacistickým Německem 15.března 1939. Po obsazení státu dojde ke zrušení Svazu dobrovolného hasičstva a jako nejvyšší instituci jí nahrazuje Svaz českého hasičstva v Čechách a na Moravě. Tento svaz se dělil pouze na dvě územní jednoty a sice českou a moravskou. Na počátku roku 1942 je vyhláškou zrušen název hasičský sbor a je nahrazen názvem hasičstvo. Hasiči mimo jiné přecházejí pod kompetenci ministerstva vnitra. Dochází rovněž k členění jednotek, které může lehce připomínat to dnešní. Sборы byly totiž dále rozlišovány na: dobrovolné, z povolání, povinné a závodní. Společně s válkou a okupací přichází i jistá forma restrikcí, kdy je nutno všechny schůze hasičů předem oznamovat a na každé z nich musel být přítomen příslušník četnictva. Následující rok jsou schůze zrušeny a povoleny jsou pouze pracovní porady. (Černý, 2013), (Vácha, 2019)

Němečtí okupanti se nejspíše obávali možného růstu odbojové činnosti v těchto kruzích. Samotné fungování domácího odboje mezi dobrovolnými hasiči bylo velmi častým jevem, díky často úzkému navázání na tělovýchovné a vlastenecké organizace jako byl Sokol nebo Orel, tomu ani nemohlo být jinak. Tato část historie by byla rozhodně zajímavým tématem na další práci.

Bohužel v době okupace jsou hasiči často přinuceni pracovat i proti vlastnímu národu. Asi nejznámějším se stává nasazení pražských hasičů proti sedmici parašutistů, proti kterým 18.června 1942 vedly boj příslušníci Gestapa a Waffen SS v Resslově ulici. Zde se hasiči marně snažili vypudit čs. vojáky z krypty kostela Cyrila a Metoděje. Zatímco byla okénkem do krypty vhnána voda stříkačkou, parašutistům se dařilo zpočátku hadici za pomoci žebříku vystrkávat ven, ovšem jeden z hasičů jejich nástroj zachytil požární hákem a vytáhl jej ven. Poté co voda v kryptě začala rychle stoupat

a došlo k probourání vchodu do krypty, spáchali zbylí čtyři zde přítomní vojáci sebevraždu.

1.2.5 Českoslovenští hasiči v době socialismu

Ihned po druhé světové válce se představitelé hasičů snaží uvést stav do toho před válkou. Hlavní organizace je zpětně přejmenována ovšem s lehkou změnou na Československý svaz hasičstva. O dva roky později se hasiči mimo jiné zapojují i do plánu obnovy národního hospodářství. (Černý, 2013), (Vácha, 2019)

Po komunistickém převratu v únoru 1948 dochází v celém státě k čistkám, kdy jsou odstraňováni politicky nevhodní lidé, či přímo odpůrci režimu a jsou naopak nahrazováni často ne příliš vzdělanými či zkušenými, zato velmi politicky uvědomělými lidmi a u hasičů tomu samozřejmě není jinak. Z čela představenstva tak dobrovolně odchází nebo je tzv. „odejita“ velká část členů. Čistky probíhají, ale i na nižší úrovni a rovněž jsou časté i čistky na úrovni samotných sborů. (Černý, 2013), (Vácha, 2019)

Dva roky po převratu je v platnost uveden zákon č. 62/50 Sb., O ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami, zákon byl dále doplněn ještě o vládní nařízení č. 135/50. To se zabývalo ochranou obyvatelstva na území ČSR, dle něj byla následně svěřena požární ochrana do péče národních výborů a hasiči samotní byli podřízeni ministerstvu vnitra. Nově vznikají také okresní a krajská velitelství požární ochrany. Změny také nastávají ve zřizování profesionálních jednotek. Ty musela povinně založit všechna města, která měla alespoň padesát tisíc obyvatel a další, kterým to nařídily krajské úřady. Díky tomu, že vykonávají příslušníci sboru práci ve veřejný prospěch a pod záštitou státu, získávají také statut veřejného činitele. To hlavně z důvodu, aby mohli činit na místě zásahu potřebná opatření, ať už se bavíme o právu vykázat nezúčastněné osoby z místa zásahu, pro jejich vlastní bezpečí a bezpečí zasahujících, nebo přikázat opustit budovu ve které hrozí nebezpečí. (VÁCHA, 2019), (Generální ředitelství HZS ČR, 2022), (zákon číslo 62/1950 Sb., O ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami)

Komunistická totalita se snažila získat co největší vliv a moc nad lidmi i v jejich osobním životě, to zejména skrze politizaci většiny spolků. Dobrovolní hasiči jak jinak, nebyli výjimkou. Z těchto důvodů se Československý svaz hasičstva stává součástí Národní fronty, pod kterou byly shromážděny v podstatě všechny spolky a organizace, ale i Komunistická strana Československa. Dochází také k reorganizaci, kdy jsou zrušeny okresní hasičské jednoty a místo nich vznikají v obcích místní jednoty Československého

svazu hasičstva. Nejvýznamnějším bodem reorganizace, který přetrval i do dnešních dob bylo rozdělení jednot na dvě složky. Na požární sbor, jehož součástí byla jednotka hasičů v čele s velitelem. V dnešní terminologii šlo o jednotku sboru dobrovolných hasičů obce. Druhou byla místní jednota, která zajišťovala administrativně kulturní funkci, dnes bychom jí mohli označit jako SDH. V roce 1953 začíná platit zákon č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně. Ten funkci dobrovolných hasičů rozšířil, měli nyní plnit i úkoly prevence a výchovy přičemž, měly spolupracovat s dalšími výchovnými spolky. Československý svaz hasičstva se přejmenoval nyní na Československý svaz požární ochrany. Dle zákona se také členům sborů začalo říkat požárníci, ze starosty spolku se stal předseda a oslovování bratře, sestro, které bylo zavedeno již v 19.století bylo nahrazeno oslovováním soudruhu, soudružko. Politizace byla ještě posílena tím, že sbory musely být více napojeny na národní výbory a členové Národní fronty a národních výborů se dokonce mohly účastnit všech hasičských schůzí. V době komunismu k nám také doráží tzv. požární sport, v dnešní době oblíbená součást fyzické přípravy u profesionálních hasičů a možnost zábavy a sportu pro ty dobrovolné. (Vácha, 2019), (zákon číslo 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně)

O pět let později přichází v platnost zákon č. 18/1958 Sb., o požární ochraně. Na jeho základě dojde ke značné decentralizaci jednotek, která byla původně zavedená zákonem č. 35/1953 Sb., hasičské sbory jsou nově převedeny z působnosti státního požárního dozoru pod kompetenci národních výborů. Jejichž osazenstvo obvykle nemělo na vykonávání této činnosti žádnou kvalifikaci, znalosti ani praxi, z tohoto důvodu dochází plošně ke značnému snížení kvality požární ochrany v Československu. (Vácha, 2019), (zákon číslo 18/1958 Sb., o požární ochraně)

S tím, jak se stále rozvíjí průmysl, je nucena požární ochrana pokrývat stále větší pole působnosti a je potřeba stále více kvalifikovaný a odborně vzdělaných lidí, kteří by dokázali tuto práci vykonávat. V šedesátých letech tak dochází k důležitému bodu ve vývoji požární ochrany v Československu a sice rozvoji odborného školství v této oblasti. V roce 1967 je založena Škola požární ochrany ve Frýdku-Místku, která po dvou reorganizacích funguje do dnes, společně s touto školou vznikají obory specializované na požární ochranu i Vysoké škole báňské v Ostravě. Nástup prvních absolventů těchto oborů na počátku sedmdesátých let do Hlavní správy požární ochrany ministerstva vnitra České socialistické republiky a ministerstva vnitra Slovenské socialistické republiky, představovalo pomyslný přerod požární ochrany a nasměrovalo její fungování směrem, jaký známe dnes. (Generální ředitelství HZS ČR, 2022)

Rok 1968 byl pro naši republiku značně důležitý z historického hlediska, pro požární ochranu se stává důležitějším až rok následující, tedy 1969, kdy 1.1. dochází k federalizaci státu. ČSSR se tak stává federativní republikou složenou z České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky, byť se toto označení neobjeví v jejím názvu. Společně s federativním zřízením také dojde k přesunu kompetencí požární ochrany pouze pod národní rady. V důsledku těchto změn vznikají i Hlavní správy požární ochrany ministerstev vnitra České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky. Tato změna zpětně zavedla centralizaci celého odvětví požární ochrany a napravila tak chyby, které napáchal zákon č. 18/1958 Sb. Po této reorganizaci dochází také k přílivu značného množství odborníků ať už z řad technických oborů, či přímo oborů zaměřených úžeji na požární ochranu. Toto značí prudké zlepšení kvality profesionální požární ochrany a zajistí možnost její expanze do budoucna. (Generální ředitelství HZS ČR, 2022)

V průběhu 70.let začínají jednotky požární ochrany čím dál častěji působit u událostí technického charakteru a postupem času dokonce převáží nad požáry. Zajímavostí je například, že vyprošťování z havarovaných automobilů, zaznamenalo největší rozvoj původně jinde nežli u hasičských sborů. Už od první republiky bylo Československo známým a důležitým hráčem v motoristickém sportu. Připomeňme například slavné závodníky Josefa a jeho syna Adolfa Veřmiřovské nebo manžele Čenka a Elišku Junkovi. Při závodech se ovšem nedá vyhnout ani dopravním nehodám. V případě nehody na okruhu opravdu rozhoduje o přežití závodníka každá vteřina a pro tyto případy vzniká v sedmdesátých letech specializovaný záchranný tým Narex, jeho zakladatelem byl bývalý automobilový závodník Cyril Svoboda. Narex od svého založení v roce 1977 fungoval nejdříve pouze na závodních okruzích, disponoval na počátku jediným vozem a sice Lancia Beta, kterou řídil sám Svoboda a spolujezdce mu dělal lékař. Tento tým pak fungoval při závodech nejen v ČSSR, ale třeba i v Polsku. Postupem času získává Narex zvláštní povolení na využití osobních automobilů Tatra a vzniká speciální vozidlo Tatra 623 na základu Tatra 613, které mělo kromě vyprošťovacího zařízení a lékařského materiálu ve výbavě i halonové a práškové hasicí přístroje, v kufru práškovou lafetu s kapacitou zásobníku na šedesát kilogramů, a dokonce se ve voze nacházela i halonová hasicí souprava, jejíž trysky byly umístěny pod světlometry vozidla. Postupně se Narex zvětšuje a vzniká i speciální rychlá ambulance postavená opět na základu osobního automobilu Tatra 613. Zásahové vozy Narexu se dokonce v 80. a 90. letech účastní závodů Formule 1 na maďarském okruhu Hungaroring. Na počátku osmdesátých let se také

začínají upravené Tatry 623 objevovat i u hasičských sborů. Ovšem jen z popudu či financování různých státních podniků a organizací. Po pádu komunismu Narex rozšířil své působení i mimo závodní okruhy a fungoval například v Brně, kde měl vlastní stanoviště záchranného týmu, který vyjížděl a zasahoval u dopravních nehod. V roce 1992 se firma Narex Praha přejmenovala na Narimex Praha s.r.o. a funguje do dnes, jako výrobce vyprošťovacího náčiní. (Tuček, 2011), (Narimex, 2016)

S postupnou převahou zásahů technického charakteru přebírají hasiči posléze práci jiných technických služeb a stávají se hlavním článkem v plánování příprav na mimořádné události a krizové situace i likvidaci jejích následků. V roce 1985 spatřuje světlo světa zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který je platný do dnes. Stanovil základní povinnosti jak příslušníků sborů, tak ministerstev, samosprávy i fyzických osob v požární ochraně. Specifikoval požadavky na odborně způsobilé osoby, preventisty požární ochrany a další. Tento zákon je i v dnešních dobách jedním ze základních kamenů legislativy, o kterou se opírá HZS. (Generální ředitelství HZS ČR, 2022)

1.2.6 Od roku 1989 do současnosti

Po pádu komunismu došlo k řadě velkých změn a určité se dotkly i hasičů, a to jak dobrovolných, tak profesionálních. Například se zpětně přejmenovávají z požárníků na hasiče. V roce 1991 vzniká Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, které bylo nástupnickou organizací po zrušeném Československém svazu požární ochrany. (Vácha, 2019)

U profesionálních hasičů jsou změny podstatně větší. Roku 1995 dojde k přejmenování Sboru požární ochrany na Hasičský záchranný sbor České republiky. Největší změny jej však čekají na přelomu tisíciletí, kdy pod jurisdikci ministerstva vnitra spadají další úkony. Ať už jde o ochranu obyvatelstva, civilní nouzové plánování, krizové řízení nebo nově vznikající Integrovaný záchranný systém. Ve všech těchto nových povinnostech měl hrát HZS ČR hlavní roli. Díky těmto změnám v letech 2000 a 2001 přichází v platnost řada potřebných právních předpisů jako jsou: zákony č. 238/2000 Sb., o HZS, č. 239/2000 Sb., o IZS, č.240/2000 Sb., krizový zákon, nebo č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

V dnešních dnech představuje HZS ČR hlavního koordinátora činnosti IZS a také stěžejní roli při přípravě státu na mimořádné události a krizové stavy. K roku 2020 měl HZS 11136 příslušníků a zaměstnanců. V jednotkách sborů dobrovolných hasičů funguje

dle údajů z roku 2020 na 69161 členů v celkově 6426 jednotkách požární ochrany všech kategorií. (Nedělníková et al., 2021), (Špačková, 2021)

Vymezení pojmů

1.3 Hasičské župy

Hasičské župy jsou organizace, které vznikají od roku 1878 a shromažďovaly vznikající hasičské sbory. Župy shromažďovaly obce ze soudních okresů a zajišťovaly například společná cvičení, spolupráci při hašení požáru, ale třeba i při kulturních akcích a další funkce. (Vácha, 2019)

Župy fungovaly po celou dobu rakouskouherské monarchie, následně i za tzv. první a druhé republiky. Jejich konec nastává v březnu roku 1939, kdy vzniká protektorát Čechy a Morava a místo žup přebírají okresní hasičské jednoty. (Vácha, 2019)

V dnešní době sice župy opět fungují, ovšem značně sporadicky a sjednocují pod sebe pouze Sbory dobrovolných hasičů, nikoliv jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí. Funkce žup si mezi sebe v dnešních dobách částečně rozdělil Hasičský záchranný sbor České republiky a Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

1.4 Plošné pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Dle vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, se plošným pokrytím kraje jednotkami požární ochrany rozumí:

„Plošným pokrytím území kraje jednotkami požární ochrany (dále jen "plošné pokrytí") se rozumí rozmístění jednotek požární ochrany na území kraje a na území hlavního města Prahy. Jednotky požární ochrany (dále jen "jednotky") se rozmisťují na základě nařízení orgánu kraje vydaného podle § 27 odst. 1 písm. c) zákona.“

Rozumí se jím pokrytí území kraje jednotlivými JPO v takovém množství a v takových kategoriích, aby byl zajištěn dostatečný počet sil a prostředků za určitý čas po celém jeho území.

1.5 Jednotka požární ochrany

Dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně jsou jednotkami požární ochrany tyto jednotky:

„a) *jednotka hasičského záchranného sboru zřízená jako jednotka hasičského záchranného sboru kraje, jednotka generálního ředitelství nebo jednotka záchranného útvaru hasičského záchranného sboru, která je složena z příslušníků hasičského záchranného sboru (dále jen "příslušník") určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru,*

b) *jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání, (dále jen "zaměstnanec podniku"),*

c) *jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání,*

d) *jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání.*“

V mé práci se blíže zaměřuji hlavně na jednotky, které jsou popsány v písmeně c. Obec má povinnost zřídit jednotku požární ochrany dle §29 a §68 zákona č.133/1985 Sb., o požární ochraně.

JPO se dále ještě dělí na jednotlivé kategorie. Jsou jimi tyto:

JPO I – jednotka HZS ČR kraje, složená z příslušníků HZS, kteří jsou zaměstnáni ve služebním poměru. Výjezd do dvou minut, územní působnost do 20 minut jízdy z místa dislokace.

JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, složená z členů, kteří práci v jednotce vykonávají jako své zaměstnání. Výjezd do pěti minut a územní působnost do 10 minut jízdy z místa dislokace.

JPO III – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, složená z členů, kteří práci v jednotce vykonávají dobrovolně. Výjezd do deseti minut a územní působnost do 10 minut jízdy z místa dislokace.

JPO IV – jednotka HZS podniku, složená ze zaměstnanců podniku, kteří práci v jednotce vykonávají jako svoje povolání. Výjezd do dvou minut, územní působnost jednotka nemá.

JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, složená z členů, kteří práci v jednotce vykonávají dobrovolně. Výjezd do deseti minut a územní působnost jednotka nemá

JPO VI – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, složená ze zaměstnanců podniku, kteří práci v jednotce vykonávají dobrovolně. Výjezd do dvou minut, územní působnost jednotka nemá.

Jednotky se ještě mohou dělit do kategorie, dle počtu družstev, která má zabezpečovat k výjezdu, mohou být dvě nebo jedno. Například jednotka kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd dvou družstev se značí JPO III/2, pokud jedno značí se JPO III/1.

Důležitou informací k mé práci jsou rovněž předepsané minimální počty a vybavení JPO Sboru dobrovolných hasičů obcí. Ty jsou stanoveny ve vyhlášce č.247/2001 Sb. „o organizaci a činnosti JPO“ takto:

JPO II/1 – 12 členů, 1 velitel, 2 velitelé družstva, 3 strojníci, 1x CAS, 1x DA, 2x vozidlová radiostanice požární ochrany, 2x přenosná radiostanice požární ochrany

JPO II/2 – 24 členů, 1 velitel, 5 velitelů družstva, 6 strojníků, 1x CAS, 1x DA, 2x vozidlová radiostanice požární ochrany, 4x přenosná radiostanice požární ochrany

JPO III/1 – 12 členů, 1 velitel, 2 velitelé družstva, 4 strojníci, 1x CAS, 1x DA, 2x vozidlová radiostanice požární ochrany, 2x přenosná radiostanice požární ochrany

JPO III/2 – 24 členů, 1 velitel, 5 velitelů družstva, 6 strojníků, 1x CAS, 1x DA, 2x vozidlová radiostanice požární ochrany, 4x přenosná radiostanice požární ochrany

JPO V – 9 členů, 1 velitel, 2 velitelé družstva, 2 strojníci

Pro mou práci jsou důležité zejména údaje u jednotek kategorií JPO III/1 a JPO V.

1.6 Značení automobilové techniky využívané JPO

Jedním z pojmů, které si musíme zajisté definovat, je značení automobilů, které jsou JPO používány. Mezi jednotkami je používáno několik desítek různých druhů techniky, od domácích i zahraničních výrobců. Blíže popíši pouze tři druhy, které dále zmiňuji i v mé práci.

Jeden z nejčastějších druhů požární techniky se ukrývá po označení CAS. Takto zkratka znamená cisternová automobilová stříkačka. Jedná se o páteř jednotek požární ochrany. Jde o nákladní automobil se speciální nástavbou, která poskytuje zasahujícím hasičům jednak přístup k určité paletě vybavení, to se liší co do rozsahu typ od typu, také

ale hasičům poskytuje zásobárnu hasiva, ať už vody či například pěnidla, které je potřeba k likvidaci požáru. Celé označení tohoto vozidla pak může vypadat například takto:

CAS 20/4000/240-S2R

Význam značení:

- CAS – Cisternová automobilová stříkačka
- 20 – Výkon čerpadla až 2000 litrů vody za minutu
- 4000/240 – Obsah vody a pěnidla v nádrži vozidla
- S – Váhová kategorie, v tomto případě těžká kategorie, jenž převyšuje hmotnost 14 tun (UL – nepřevyšují hmotnost 2 tun, L – od 2 do 7,5 tun, M – od 7,5 – 14 tun)
 - 2 – Smíšený typ podvozku, (1 by znamenala silniční a 3 terénní)
 - R – rozsah požárního příslušenství (Z – základní, R – redukované, T – technické, V – rozšířené, LP – hašení lesních požárů, H – hašení, CH – chemické, N – ropné)

Druhým typem techniky, který si musíme definovat, se skrývá pod zkratkou DA. Dopravní automobil slouží k přepravě hasičů případně jiných osob, může být zároveň vybaven i speciálním příslušenstvím, u JPO kategorie V, je časté využití tažného zařízení, které umožňuje zapřažení přívěsu pro převoz dalšího příslušenství, případně požární stříkačky. Zkratka DA je následně doplněna i číslovkou, která udává počet pasažérů, který může převážet, následně je i zakončen stejným značením co se týká váhové kategorie, typu podvozku a rozsahu vybavení, jako jsme si popsali u CAS.

Posledním typem je AP, automobilová plošina. Existuje samozřejmě i automobilový žebřík pod označením AZ. Automobilová plošina naproti němu neumožňuje výstup po příčkách. V dřívějších dobách bylo hlavní výhodou AP kloubová konstrukce ramene, díky které byla mnohem obratnější a dokázala se dostat do míst, kam AZ nemohl, ovšem tuto konstrukční výhodu postupně žebříky rovněž dohnaly. Označení AP, či AZ je vždy doplněno číslovkou např. AP 32, AZ 27. Číslovka v tomto případě značí maximální délku ramene konstrukce.

2 Cíle práce a výzkumná otázka

V této kapitole budou uvedeny cíle práce.

2.1 Cíl práce

Prozkoumat a zpracovat historii, vývoj a vybavenost jednotek požární ochrany, které byly součástí Lomnické hasičské župy.

Prozkoumat postupný vývoj počtu členů daných jednotek v průběhu řádu několika desítek let a na základě zjištěných dat zjistit, zda se opravdu stabilní počet členů snižuje.

2.2 Výzkumná otázka

Je dlouhodobě stabilní počet členů JPO z bývalé Lomnické hasičské župy?

3 Metodika

Pro zjištění prvního cíle práce byl proveden výzkum ve formě rešerše historických pramenů, skrze publikace týkající se okolí Lomnice nad Lužnicí. Dále byly provedeny rozhovory s pamětníky, prozkoumány kroniky, almanachy, matriční knihy a další materiál, který se týkal historie jednotlivých sborů a Hasičské župy Lomnické.

Druhý cíl byl zjišťován za pomoci kvalitativního výzkum formou řízeného rozhovoru s členy Sborů dobrovolných hasičů členských obcí bývalé Lomnické župy a se členy Jednotek sborů dobrovolných hasičů daných obcí. Získané informace byly doplněny o výzkum kronik, matrik, zápisů ze schůzí, almanachů, matričních knih a dalších historických i dalších pramenů, zabývajících se sbory bývalé župy Lomnické.

4 Výsledky

V této části práce jsou zpracovány výsledky mého výzkumu.

4.1 Hasičská župa Lomnická číslo 106

Lomnická hasičská župa existovala v letech 1898-1939. V průběhu více jak 40 let jí tvořilo celkově dvacet jedna hasičských sborů, přičemž poslední členský sbor se do ní připojil v roce 1926. Některé z obcí, které byly původně členy, již nemají v dnešní době funkční jednotku požární ochrany, některé obce byly dokonce pohlceny jinými a staly se z nich tak jejich pouhou součástí. Úzce se budu zaměřovat hlavně na hasičské sbory z Lomnice nad Lužnicí, Neplachova a Ševětína, jelikož se jedná o největší obce, které byly členy této župy a zároveň jde o jediné sbory, které jsou ve vyšší kategorii JPO nežli V. Všechny tři jednotky jsou kategorie JPO III/1.

4.1.1 Historie

Historie Lomnické župy se začíná psát 27.listopadu 1898 v Lomnici nad Lužnicí. Kdy se zástupci dvanácti sborů z obcí, které spadaly do soudního okresu Lomnice nad Lužnicí, rozhodují založit hasičskou župu Lomnickou, ta získává pořadové číslo 106 a jejím sídlem se stalo, již několikrát jmenované město. Župa se stejně jako všechny ostatní na území historických Čech stala součástí Zemské ústřední hasičské jednoty v Praze. Zakládajícími sbory kromě Lomnice nad Lužnicí byly: Drahotěšice, Kolence, Lužnice, Mazalov (dnes Mazelov), Mláka, Neplachov, Novosedla (dnes Novosedly nad Nežárkou), Radonice, Ševětín, Vitín a Záblatí. Jsou zvoleni i členové župního výboru, starostou se stává Jan Kukla, povoláním rolník ze Záblatského sboru a jeho náměstkem František Mach, učitel z Lomnice nad Lužnicí. Jsou zvoleni i další členové jako je například jednatel Jan Nouza, předseda technické komise František Spěvák nebo župní lékař MUDr. A. Pfeifer. (Pešek et al., 1890)

O necelé dva roky později, 15.července 1900 probíhá v Lomnici nad Lužnicí historicky první sjezd župy. Kromě členských sborů se dostavily i okolní, jako byly Domanín, Dunajovice, Hůrky, Lipnice, Plavsko, Ponědraž, tento sbor ve stejném roce, kdy se konal sjezd vznikl a stal se součástí župy. Dostavily se také sbory z Třeboně a Třeboně – Hrachoviště. Programem sjezdu byl po seřazení slavnostní průvod, dále mše v kostele, valná hromada, cvičení, a dokonce přednáška o prohloubení činnosti

v hasičských sborech, zakončením pak byla volná večerní zábava. (Pešek et al., 1890), (Vácha, 2019)

V následujících letech se pouze s několika výjimkami konaly sjezdy každý rok až do jejího zániku po okupaci Čech nacistickým Německem a vzniku Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939. Chod župy lehce narušila první světová válka. Počátkem května 1915, měla župa celkově 429 činných členů. V srpnu roku 1917 náhle umírá starosta župy a sboru v Lomnici Václav Bárta. Počet činných členů byl poznamenán válkou. Válečné útrapy a ztráty byly citelné u nejmladší generace mužů, a i jedné starší. Výsledkem bylo snížení počtu činných členů například lomnických hasičů ze 41 v roce 1915 na 34 při konci roku 1918. Obdobný pokles jde vysledovat i u ostatních sborů. Na dvouleté výročí vzniku Československa proběhla župní schůze, při které byli voleni někteří ze zastupitelů. Při desátém výročí vzniku státu proběhly rozsáhlé oslavy samostatnosti na náměstí v Lomnici na Lužnici, následující rok se konaly další velké oslavy ku příležitosti padesátého výročí vzniku sboru v Lomnici. S koncem třicátých let se blíží i konec Lomnické župy. Při vrcholu ohrožení státu na podzim roku 1938 dochází ke sloužení Lomnické župy od Třeboňské, která je pod vedením vojenské správy. V lednu 1939 je ustanoveno, dle přípisu Hasičské župy, že další valné hromady se budou konat, až po obdržení nových stanov. Následně dochází i k zániku žup a zřízení okresních hasičských jednot. Tím dochází k zániku Lomnické hasičské župy. (Pešek et al., 1890), (Vácha, 2019)

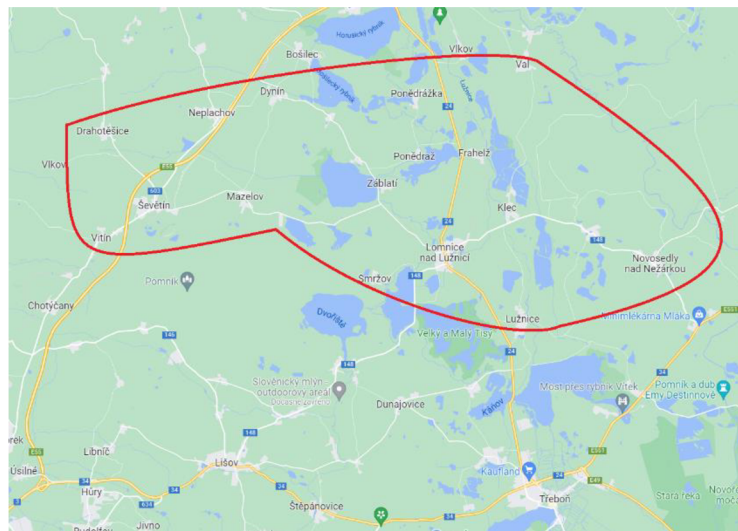
4.1.2 Situování obcí župy

Všechny obce se nacházejí v Jihočeském kraji, a leží na území tří okresů, a sice okresu Jindřichův Hradec, České Budějovice a Tábor. V prvním jmenovaném se nachází celkově dvanáct obcí, v druhém osm a v posledním pouze jedna vesnice.

Celé území bývalé župy se nachází v podstatě na rovině, část obcí se nachází v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko. V okolí se rovněž nachází desítky rybníků různých velikostí, nedaleko obce Lužnice se nachází Rožmberk, největší rybník v ČR vůbec. Zároveň se v okolí nachází i řada přírodních rezervací. Úniky nebezpečných látek či jiné mimořádné události, při kterých hrozí zasažení či kontaminace životního prostředí, zde mohou napáchat značné škody.

Pokud se budeme bavit o průmyslu v oblasti, v Lomnici nad Lužnicí fungovala továrna na výrobu nábytku Jitona (Jihočeské továrny nábytku). Ta však zkrachovala

a v posledních 20 letech v jejím areálu vypukly tři požáry. První a nejzávažnější je dále zpracován v této práci.

Obrázek 1 Území, na kterém se rozprostírala Hasičská župa Lomnická (zdroj: google.cz/maps)

Jediná čerpací stanice se nachází v Lomnici nad Lužnicí u silnice I. třídy číslo 24, směr Veselí nad Lužnicí – Třeboň. V blízkosti obcí Ševětín, Vítín, Dynín a Neplachov vede mezinárodní silnice E55, směr Veselí nad Lužnicí – České Budějovice.

4.1.3 Historie sborů

Historie sborů je ošemetné téma. Některé sbory mají velmi kvalitně a podrobně vedeny kroniky již od svého vzniku až do současnosti (Lomnice, Neplachov, Lužnice aj.). Jiné sbory naopak mají zachované kroniky pouze z posledních let, dochovaly se pouze záznamy ze schůzí anebo také vůbec nic. V tomto případě bylo nutno čerpat z útržkovitých informací z kronik okolních sborů, případně na informace předané ústně představiteli jednotlivých sborů a jednotek, ovšem tento bod závisel na jejich vstřícnosti a ochotě, která upřímně nebyla často příliš velká. Z těchto důvodů se množství informací značně liší sbor od sboru. Nejvíce jsem se ve svém pátrání pak soustředil zejména na sbory, které v dnešní době spadají do kategorie JPO III a dále sborů, které do dnes mají funkční alespoň jednotky kategorie JPO V. Některé sbory jako například Ponědraž, nebo Ponědražka již v dnešní době neexistují. Z tohoto důvodu jejich historii pouze zmíním, nejsou již součástí výzkumu této práce. Je nutno ještě poznamenat, že nejlépe vedené

záznamy jsem rozhodně našel v Lomnici nad Lužnicí, z toho důvodu jsou informace o této jednotce podstatně rozsáhlejší.

Lomnice nad Lužnicí

Město Lomnice nad Lužnicí je bezesporu nejvýznamnější obcí, která byla součástí Lomnické hasičské župy, jak již ostatně napovídá název samotný. Je tedy záhodno se alespoň krátce zmínit i o její obecné historii.

První zprávy o obci Lomnice pocházejí z roku 1220 a dlouhá léta byla majetkem Vítkovců. V roce 1381 se stal majitelem Lomnice sám král a císař Václav IV. Ten o rok později povyšuje Lomnici na město. Součástí Lomnice byl i menší hrad, který byl však poškozen během husitských válek, kdy jej nejprve získali husité a následně byl dobyt katolickými vojsky a jeho následný majitel Oldřich II. z Rožmberka jej po krutých náboženských válkách nechal zničit docela. Do historie obce se značnou měrou zapsal rod, již zmíněného Oldřicha II. Pod jejich vedením se v okolí města zakládá řada rybníků a také Zlatá stoka, jejímž autorem byl Štěpánek Netolický, jeho dílo posléze rozšiřoval hlavně Jakub Krčín z Jelčan. (Kuna, 1937)

V polovině 17.století přechází Lomnice do majetku Schwarzenbergů, kteří ji vlastnili až do vzniku samostatného Československa. V roce 1789 město získává přídomek „nad Lužnicí“. (Kuna, 1937)

27. února 1809 zakupuje město za 100 zlatých první stříkačku, kterou zhotovil zvonař Perner. Další tisíc zlatých vyplatilo město České Budějovice, které v předchozích měsících nařídilo Lomnici stříkačku pod trestem pořídit.

6. února 1879 vzniká ve městě sbor dobrovolných hasičů, jedná se tak o jeden z nejstarších sborů na území dnešního Jihočeského kraje. Jeho prvním starostou se stává František Frejlach, velitelem se stává Alois Zátka, jednatelem je zvolen pan V. Votruba, který měl zároveň i funkci pokladníka. Sbor zakládalo celkově 96 členů. Na začátku října stejného roku sbor zasahoval u prvního požáru. Šlo o požár domu Václava Šnajdra, o dva měsíce později zdolávali hasiči požár dvou domů v Ponědraži. V následujícím roce sbor zasahoval u sedmi požárů a v roce 1881 to bylo o jeden více než v předešlém roce. (Pešek et al., 1890), (Vácha, 2019)

V červnu 1879 rozhoduje kníže Jan A. Schwarzenberg, že si má Lomnice opatřit novou stříkačku. Peníze na ní má sbor získat z prodeje staré, další peníze přidá on sám a veleslavný zemský výbor. V následujících letech se vedou dlouhá jednání a vybírání. Až roku 1887 je konečně zakoupena nová stříkačka od pražské firmy R. A. Smekal v hodnotě jednoho tisíce zlatých. (Pešek et al., 1890), (Vácha, 2019)

Roku 1896 dochází k prvnímu valnému sjezdu hasičské jednoty v Lomnici nad Lužnicí dne 23.srpna. Celkově pozvání přijme 19 sborů a zúčastní se jej přes 200 hasičů. O dva roky později, 27.listopadu 1898 vzniká Hasičská župa Lomnická č.106. Do konce roku 1899 od svého založení, zasahoval sbor celkově u padesáti osmi požárů, jak v Lomnici, tak okolí. (Pešek et al., 1890), (Vácha, 2019)

Na přelomu století se začínají lomničtí hasiči zapojovat velmi aktivně do ochotnického divadelního spolku. Spolek nakonec nese jméno „Josefa Kajetána Tyla“ a těší se značné oblibě a návštěvnosti i z okolních obcí. Činnost spolku funguje několik desítek let, poslední záznamy o této činnosti v hasičské kronice končí se začátkem druhé světové války. (Pešek et al., 1890)

Roku 1912 se do historie hasičů v Lomnici zapisuje i moje rodina. Jednatel sboru se stává můj praděd Václav Pešek, který následně přebírá i psaní kroniky, v roce 1918 ukončuje funkci jednatele a stává se velitelem jednotky. V této funkci pracuje až do roku 1930. (Pešek et al., 1890)

Na jaře roku 1930 je přednesen návrh na nákup první motorové stříkačky. Ten je přijat a v červenci téhož roku je zakoupena od firmy Ing. J. Holeček Praha za 49 400 korun československých, dvoukolová motorová stříkačka DS-24 o výkonu 2400 litrů za minutu a výkonu motoru 45 koňských sil. (Vácha, 2019)

5.května 1945 se i místní hasiči zapojují do povstání proti nacistickému Německu. Účastní se přemalovávání německých nápisů, vyvěšování československých vlajek. Dalšího dne se ovšem lomničtí občané naivně pokusí odzbrojit projíždějící kolonu jednotek Waffen SS. Jednotky odpoví palbou, je zraněno několik osob mezi nimi i jeden člen sboru Ludvík Kubát. Následující den přijedou příslušníci SS znovu, vezmou si všechny muže, kteří nestihnou z města utéct, jako rukojmí a hrozí jejich popravením, pokud jim místní ženy nesnesou dostatek jídla a také peníze či cennosti v hodnotě padesáti tisíc říšských marek. Ty tak učiní a muži jsou nakonec propuštěni, i na přímluvu bývalého místního ředitele školy. (Vácha, 2019)

10.května 1945 ráno do města přijíždí Rudá Armáda, místní sbor se schází na přivítání osvoboditelů, rudoarmějci se následně usazují ve městě až do konce roku 1945, kdy opouští Československo. (Vácha, 2019)

Po druhé světové válce, získal sbor svůj historicky první automobil. Šlo o těžce poškozený stroj od rakouského výrobce Steyr. Bohužel přesně není definován typ, nejspíše šlo o typ 640 či 2000A. Oba byly využívány za druhé světové války německým Wehrmachtem a po konci války jich bylo značné množství. Vůz byl ovšem ve značně

dezolátním stavu a musel být opraven místní firmou za přispění členů sboru. Oficiálně byl automobil sborem převzat do užívání 19.zářím 1946. (Vácha, 2019)

V říjnu 1961 je automobil Steyr odevzdán a sbor místo něj získává Ford CMP (Canadian Military Pattern) „Canada“. O půl roku později obměňuje i starou motorovou stříkačku DS-24 za PS-8. V roce 1964 je vyražen i nákladní automobil Ford a je nahrazen valníkovou úpravou československého automobilu Praga RN. Tento stroj v Lomnici sloužil deset let a pak byl vyměněn za Pragu RN-DVS-16, automobil stejného typu, ovšem se speciální hasičskou nástavbou. Ani tento automobil v Lomnici nezůstal dlouho, již za tři roky, tedy v roce 1977 byl nahrazen automobilem Avia 30-DVS-12, společně s ním získal sbor i novou PS-8. (Vácha, 2019)

Roku 1979 získává sbor první cisternovou automobilovou stříkačku, přesněji Škoda 706 RTHP – CAS-25, starší Avia byla odevzdána, i Škoda 706 byla brzy nahrazena. Sbor jí získal již po užívání jiným sborem, a tak o pět let později získává na výměnu zcela nový automobil stejného typu. (Vácha, 2019)

28.prosince 1993 získává sbor automobil Avia A 31 – DA-12. 2.července 2004 je prodána Škoda 706 a je nahrazena Tatro 815 – CAS-32.nV červnu roku 2013 získává jednotka nový DA. Je jím Renault Master, starší Avia je následně vyřazena. O rok později získává jednotka i přívěs na převážení člunu a nafukovací člun. (Vácha, 2019)

Roku 2016 se JPO umístila na třetím místě v soutěži Dobrovolní hasiči roku. Získali tak do rozpočtu města 40 000 korun a i hmotné dary ve formě radiostanice Hytera a sady nástrojů Rescop-W. (Vácha, 2019)

Poslední přírůstek do svého vozového parku získala jednotka na konci roku 2018, kdy jí byl předán zcela nový automobil Tatra Terno CAS 20/4000/140-S2R s nástavbou od české firmy THT Polička. K dubnu 2022 je starostou sboru Vladimír Vácha st., velitelem JPO Michal Čáp.

Neplachov

Neplachovský sbor vzniká 3.2.1897. Jeho starostou se stává místní učitel Ludvík Žák, z majetku obce je sboru předána čtyřkolová ruční stříkačka. V listopadu 1898 se mladý neplachovský sbor, stává jedním ze dvanácti původních sborů, které zakládají Hasičskou župu Lomnickou. (Žák et. al, 1898)

Roku 1924 jsou dva z činných členů sboru vysláni do hasičské školy v Českých Budějovicích, další dva se účastní župní školy. (Žák et. al, 1898)

Posledním záznamem na dlouhou dobu se stává informace o nákupu nové požární stříkačky. 18.zářím 1928 došlo při mlácení obilí k velkému požáru v usedlosti tehdejšího

starosty Tomáše Zajíčka. Požár napáchal značné škody a dosti uspišil do té doby nepříliš pozitivně přijímané návrhy na nákup první motorové stříkačky. Po požáru je dáno navrhovatelům za pravdu a po řadě schůzí, prozkoumání několik návrhů je zakoupen stroj od firmy ing. Jan Holeček Praha, šlo o dvojtálcový stroj o výkonu 24 koňských sil. (Žák, 1898)

Konec třicátých let je bohužel i bodem kdy se záznamy na řadu let ztrácejí. Kronika z té doby se nedochovala a jde tedy jen těžko zaznamenávat události ve sboru. Další informace se objevují až v polovině 70.let, kdy jednotka získává požární stříkačku PS12. (Žák, 1898)

Roku 1980 získává jednotka i první CAS, je jím automobil německé výroby IFA W50L. Ovšem místní zbrojnice nedosahovala velkých prostor a CAS se do ní stěží vešla. Vyvstala tak potřeba zbrojnici přestavět a zvětšit. O patnáct let později se tato potřeba stává urgentní. 3.března 1995 totiž jednotka získává od sboru v Týnu nad Vltavou Škodu 706 RTHP – CAS-25. Pro nedostatečnou velikost zbrojnice je jednotka nucena starší vozidlo IFA garážovat mimo zbrojnici v cizím objektu. V následujících letech tak vyvine zdroj velké úsilí i zdroje k přestavbě zbrojnice. (Vácha, 2019)

Významným datem se pro jednotku stane srpen 2002, ostatně jako pro většinu jednotek v jižních Čechách. I Neplachov je zasažen záplavami, dojde i k vylití Neplachovského potoka z koryta. Jednotka se následně zasahuje i v Českých Budějovicích.

V následujících letech dojde k obměně vozového parku, Škoda i IFA jsou nahrazeny a do zbrojnice přibude Tatra 138 - CAS 32 a CAS 20 Renault. V současnosti je velitelem jednotky Jan Zeman a starostou sboru Zdeněk Brčák.

Ševětín

Ševětínský sbor byl založen v roce 1892. Městys Ševětín je a v minulosti i byl po Lomnici nad Lužnicí druhou největší obcí v bývalé župě, z toho důvodu měl i velkou základnu členů. Bohužel i přes skvělou spolupráci s Lukášem Veselým se nám nepovedlo dohledat starší kroniky. K dispozici bylo pouze několik zápisů ze schůzí a matrika členů. Dle jeho sdělení došlo v letech 2010 – 2013, nejspíše ke sporu mezi členy sboru a velká řada z nich jej i jednotku opustila. On vstoupil až na přelomu let 2014 a 2015. A společně s dalšími novými členy, začali sbor i jednotku pilovat v podstatě od píky.

V roce 2014 jednotka při dopravní nehodě přišla o Škodu 706 RTHP – CAS-25, která byla následně nahrazena CAS-8 postavenou na voze Avia A31. K dubnu 2022 je starostou sboru Jan Ferda a velitelem JPO Lukáš Veselý.

Drahotěšice

Sbor vzniká v Drahotěšicích v roce 1895, v listopadu 1898 je jedním ze zakládajících sborů Hasičské župy Lomnické. Kroniky sboru se bohužel nedochovaly. V devadesátých letech minulého století sbor v podstatě zaniká a funguje za maximálního vypětí obce pouze formálně. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

HZS nařizuje v roce 2015 obnovit zdejší JPO, k tomu dochází a znovu vzniká i zdejší sbor dobrovolných hasičů. Starostou sboru se stává Dušan Vlažný.

K dubnu 2022 je starostou Richard Kadlec a velitelem Kamil Bužek, členská základna je z poloviny tvořena dětmi, které tvoří 20 ze 41 členů sboru. JPO má tak zajištěné i své pokračovatele do budoucna.

Dynín

Dynínský sbor je založen roku 1905, starostou se stává Tomáš Frejlach. Po založení je svoru pořízena ruční čtyřkolová požární stříkačka, která ve výzbroji sboru vydržela až do 50.let. (Vácha, 2019)

Stejně jako v Lomnici se za první republiky zapojují místní hasiči i do ochotnického divadelního spolku, který funguje, byť omezeně i během druhé světové války. Představení dokonce se hráli i 10.června 1935, když při příležitosti 30.výročí založení sboru, pořádal Dynín slavnostní sjezd lomnické župy, kterého se zúčastnilo celkově 21 sborů a přes 200 hasičů. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Na konci roku 1960, byl Dynínský sbor sloučen s SDH Lhota, který tím zanikl. Do výzbroje Dynína tak přechází i jejich čtyřkolová ruční požární stříkačka. K dubnu 2022 je starostou sboru Josef Kubeš.

Frahelž

24.listopadu 1902 vzniká ve Frahelži sbor dobrovolných hasičů. Tomuto rozhodnutí předcházela o tři týdny dříve rozsáhlá schůze občanů vesnice. Dozorce lomnické župy a učitel F. Blažek, vysvětlil všechno potřebné k založení a vedení sboru. Následně se přihlásilo i 21 občanů za členy sboru. Byly sepsány stanovy, a ty byly následně odeslány ke schválení. K tomu došlo již zmíněného 24.11.1902. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

28.listopadu 1902 je zvolen i první starosta a zároveň velitel sboru Tomáš Hešík a bylo rozhodnuto, že se Frahelžský sbor rovněž stane členem lomnické župy. Se začátkem první světové války se prudce sníží počet členů, až nakonec musí být 4.dubna 1915 zcela zastavena činnost sboru. Ta je znovu obnovena až v dubnu 1920. 2.července

1922 hostí Frahelž župní sjezd. Celkově se jej zúčastní sedmnáct sborů z župy a tři z okolních žup. Dohromady se zde sejde přes 250 hasičů. K dubnu 2022 je starostou sboru Josef Špírek a velitelem jednotky Ladislav Růžička. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Klec

Sbor v Kleci byl založen roku 1909, první zásah u požáru je čeká o rok později. K dubnu 2022 je starostou sboru Václav Peroutka. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Kolence

Sbor byl založen roku 1897, sbor neměl zpočátku vlastní požární stříkačku, ale čtyřkolovou ruční stříkačku měl ve společném vlastnictví se sborem Novosedly nad Nežárkou. Do jejich majetku stříkačka přešla až v roce 1903. Tato stříkačka je v dnešní době opravena a držena v soukromém vlastnictví. K dubnu 2022 je starostou Miroslav Peřan a velitelem jednotky Zbyněk Malý. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Lhota

Sbor ve Lhotě vznikl jako úplně poslední ze všech členů župy, logicky se stal i jejím posledním členem. Sbor byl založen až v roce 1926. Do výzbroje mu přešla koňmi tažená čtyřkolová stříkačka z majetku obce. Sbor nakonec existoval pouhých 34 let. V roce 1960 se totiž obec Lhota stala součástí obce Dynín a došlo tak ke sloučení obou sborů v jeden. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Lužnice

Sbor v Lužnici byl založen roku 1891 nebo roku 1894, záznamy nejsou v tomto případě zcela přesné, první záznamy v lužnické kronice začínají až počátkem roku 1930. Prvním starostou sboru se stává František Štěrba, který byl zároveň i starostou obce a inicioval vznik sboru jako takového. On sám nechává za obec vystavět hasičskou zbrojnici v ceně 1600 korun (asi 800 zlatých). (Vácha, 2019)

V roce 1898 je Lužnice jedním ze dvanácti zakládajících sborů Hasičské župy Lomnické. V září 1899 dochází k prvnímu společnému cvičení všech sborů župy v Lomnici. (Pešek, et al., 1890)

Sbor se od počátku potýkal s nedostatkem financí, některé vybavení nebo dokonce uniformy byly pořizovány samotnými členy, z jejich úspor.

V roce 1930, kdy se objevují první zápisy v kronice, se odehrává jeden z největších požárů na území obce, kdy shoří stavení statkáře Frolíka po úderu blesku. 1. června tohoto roku, se v Lužnici odehrál hasičský sjezd lomnické župy. Celkově dorazilo na 250 hasičů ze všech členských sborů. Při této příležitosti byl také odhalen pomník padlých obyvatel

Lužnice za Velké války. Byly slavnostně předány medaile čtyřem členům lužnického sboru za nepřetržité členství a František Kadlec z Klikova přednesl slavnostní projev. (Kronika SDH Lužnice, 1930)

Dle záznamu z roku 1931, vlastnil sbor v tomto roce dvě čtyřkolové ruční stříkačky, o dva roky později došlo k rozhodnutí zakoupit novou motorovou stříkačku, ovšem znovu se sbor potýkal s nedostatkem peněz. Nakonec se občané obce rozhodli, že se vzdají nájemného z honitby na dobu pěti let a peníze využijí na zakoupení oné stříkačky. Ta je nakonec roku 1938 skutečně zakoupena od firmy Stratílek a funguje ve sboru až do roku 1973. (Kronika SDH Lužnice, 1930)

Velké oslavy se udály v roce 1966, když sbor oslavoval 75.výročí založení. K této příležitosti se dostavili hasiči z celkem sedmi sborů. Další obdobné oslavy se konaly i v dalších letech. Roku 1969 je zahájena výstavba požární nádrže, bylo využito betonových desek a stavba byla dokončena na přelomu jara a léta 1970. (Kronika SDH Lužnice, 1930)

Roku 1973 je zakoupena nová PS-12, která je sborem využívána do dnešních dob. Následně došlo k vyřazení zbylé čtyřkolové stříkačky, která byla zlikvidována. (Kronika SDH Lužnice, 1930)

V devadesátých letech dochází k rozsáhlým opravám a údržbě požární nádrže. Beton an jejích okrajích byl značně poškozen a dno bylo zaneseno blátem a další nečistotou, okraje nádrže tak byly opraveny, dno vyčištěno. V srpnu 2002 se jednotka zapojí do zatím největšího zásahu v historii při povodních, více o jejich nasazení píše ve své práci dále. (Kronika SDH Lužnice, 1980)

10.července 2007 byla slavnostně otevřena nová zbrojnice, která byla členy sboru vystavěna vedle budovy školy. Náklady celkově činili 495 844,- Kč, přičemž 140 tisíc získala obec grantem, zbytek hradila ze svého rozpočtu. Starostou sboru je k dubnu 2022 Lukáš Bláha.

Mazelov

Historie hasičů v Mazelově se začíná psát roku 1896, kdy je starostou obce Vojtěchem Vithou, který se stává i starostou a velitelem sboru. Na tomto postu pak vytrval dvacet let, až do roku 1916. Do výzbroje hasičů byla z obecního majetku převedena čtyřkolová stříkačka. V létě 1936 pořádal sbor k výročí 40.let založení i slavnostní župní sjezd. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Důležitou postavou v historii sboru je Václav Janovský, který se stává starostou sboru v roce 1928 a svou funkci vykonává nepřetržitě až do sedmdesátých let. Během jeho úřadování je rovněž pořízena první motorová stříkačka.

Na konci 80.let a zejména od počátku devadesátých začínají sbor postihovat problémy snižujícího se počtu členů a s tím ruku v ruce jdoucí snížení činnosti. 2.listopadu 1999 nakonec dojde ke zrušení sboru i jednotky. (Vácha, 2019)

Sbor byl znovu obnoven v roce 2014 a 21.dubna se konala ustanovující valná hromada. Velkou roli ve znovuobnovení sboru a jednotky měli potomci předchozích vedoucích představitelů. Starostou sboru se stal pravnuk původního zakladatele Vojtěcha Vithy, Václav Vitha a vnuk jednoho z pozdějších starostů sboru Vojtěcha Jindry, Ondřej Jindra, který je nyní ve funkci velitele jednotky.

Mláka

Sbor v Mláce byl založen roku 1892, o šest let později byl jedním ze zakládajících sborů Hasičské župy Lomnické. Sbor se sloučil roku 1997 s SDH Novosedly nad Nežárkou. (Pešek, et. al., 1890)

Novosedly nad Nežárkou

V Novosedlech sbor vzniká roku 1895, je rovněž jedním ze zakladatelů lomnické župy. Do jeho majetku byla z majetku obce převedena čtyřkolová ruční stříkačka, tu od roku 1897 měl sbor ve společném majetku se sborem v Kolencích. Stříkačka bohužel byla dosti zastaralá, neměla totiž sací zařízení a bylo tak nutné nosit vodu ve vědrech, která byla lita do nádrže uprostřed stříkačky. Sací zařízení bylo nakonec na stříkačku pořízeno na přelomu století. (Pešek, et. al., 1890)

Roku 1903 je zakoupena nová stříkačka za 1900 korun, stará stříkačka byla převedena do majetku sboru v Kolencích. V roce 1915 došlo k postavení nové zbrojnice.

V roce 1932 byla zakoupena první motorová stříkačka od firmy Josef Vystrčil z Telče. Cena byla 32 tisíc korun. (Vácha, 2019)

Rok 1995 se stal pro místní hasiče začátkem obnovení památky. Místní hasiči se dohodli na opravě původní koňské čtyřkolé stříkačky, která naštěstí nebyla na rozdíl od jiných sborů zničena, ale pečlivě uložena v budově bývalé kovárny v Mláce. Oprava proběhla úspěšně. Novosedelští hasiči do dnešních dní tuto svou pýchu rádi jezdí předvádět na speciální akce a jsou na tuto památku náležitě hrdí. (Vácha, 2019)

Roku 1997 došlo ke sloučení s SDH Mláka, který tímto zanikl. K dubnu 2022 je starostou sboru Miroslav Čuta.

Ponědraž

Sbor v Ponědraži byl založen roku 1900, svou činnost ukončil roku 2015.

Ponědrážka

Sbor v Ponědrážce byl založen roku 1922, svou činnost ukončil roku 2015.

Přeseka

Sbor v Přesece byl založen roku 1904, svou činnost ukončil roku 2008.

Radonice

Radonice založily svůj sbor roku 1894. Až do roku 1943 měli ve výbavě stříkačku taženou koňmi, v tomto roce, byla ale pořízena motorová stříkačka od firmy Smékal, na kterou přispěli i občané obce. (Vácha, 2019)

Na konci šedesátých a počátku sedmdesátých let dochází postupně k útlumu činnosti sboru, až v podstatě zaniká a naživu jej pouze formálně udržuje vedení vesnice. Novou krev do žil získává sbor v roce 2014, kdy se do něj zapojuje řada nových členů. Za finančního přispění obce Dolní Bukovsko je opravena hasičská zbrojnice a pořízena nová PS-12. Díky tomu může v roce 2015 vzniknout i JPO V. K dubnu 2022 je starostou sboru Vladimír Suk. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Smržov

Sbor ve smržově byl založen roku 1899. Hned po svém založení se přidává do lomnické hasičské župy. Současně je k dubnu 2022 starostou František Valenta. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Val

Obec Val roku 1896 zakupuje první čtyřkolou stříkačku. 22.prosince 1912 probíhá v obci Val valná hromada, při které je rozhodnuto o založení sboru dobrovolných hasičů. Ten vzniká na počátku následujícího roku. Starostou je zvolen Jakob Vondrášek, který zároveň zastává i pozici starosty obce samotné. Velitelem jednotky byl zvolen hostinský Josef Vojta. V roce vzniku se sbor také stává novým členem v Hasičské župě Lomnické. V tomto roce je rovněž zakoupena první výbava pro hasiče. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

K založení jednotky vedly dvě přechozí události, kdy udeřil blesk do domu a zabil v něm osmnáctiletého mladíka a těžce poranil jeho matku, blesk v roce 1912 zasáhl znovu, tentokrát do domu zdejšího kováře, který celý lehl popelem. Po těchto tragických událostech se obyvatelé Valu rozhodli v obci založit Sbor dobrovolných hasičů. K dubnu 2022 je starostou sboru Pavel Havel. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

Vitín

Sbor ve Vitíně byl založen roku 1897. O rok později je jedním ze zakládajících sborů Hasičské župy Lomnické. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

V přelomu osmdesátých a devadesátých let začíná pozvolna klesat aktivita sboru, na přelomu tisíciletí je aktivita v podstatě na bodě mrazu. Až se začátkem nové dekády se opět začíná za značné podpory obce opět rozvíjet aktivita sboru, v roce 2017 je dokonce obnovena JPO. K dubnu 2022 je starostou sboru Josef Vaněk, velitelem JPO je Michal Pišan.

Záblatí

Sbor v Záblatí je založen roku 1897, roku 1898 spoluzakládá lomnickou hasičskou župu. Důležitým sdružením se kromě hasičů stává i chalupnický spolek, který po návratu z války na počátku dvacátých let, zakládají českoslovenští legionáři. Řada z nich je zároveň členy dobrovolných hasičů, včetně mého praděda Roberta Chmelíka. Chalupníci společně s hasiči budují místní kovárnu a starají se o kulturní činnost v obci. Činnost chalupnického spolku se značně oslabuje s druhou světovou válkou, po ní již není nikdy zcela obnovena a s příchodem vlády komunistické strany zaniká docela. K dubnu 2022 je starostou sboru Kamil Cypris. (Vácha, 2019), (Pešek, et al., 1890)

4.1.4 Závažné mimořádné události v katastru hasičské župy Lomnické

Požáry domů, hospodářských budov, polí, ale třeba ani povodně se pochopitelně nevyhnuly ani Lomnici a dalším obcím, které byly součástí župy. Blíže a konkrétně se budu věnovat pouze událostem od konce 19.století po současnost, to hlavně z toho důvodu, že je k nim podstatně více dostupných zdrojů a kroniky, či zprávy o zásahu nebo zprávy vyšetřovatelů příčin vzniku požáru jsou daleko bohatější na informace nežli pouze pár často nepřiliš určitých informací o požáru, který se odehrál například v 16.století.

Události v 16.,18. a století

V 16.století byla dvakrát město Lomnice z velké části poničeno požárem. Poprvé v roce 1554 a pak znovu o šest let později. Z této doby také pochází záznam z obecní kroniky ze dne 23.února. Požár vznikl v domě jistého Nevstávala, zjevně z důvodu neopatrného zacházení s otevřeným ohněm. Následný požár zasáhl a zcela zničili, nebo alespoň poškodil na padesát domů, včetně fary a kostela. (Vácha, 2019)

Požár v roce 1799 byl ještě ničivější, vyhořelo bez jednoho na osmdesát domů a shořely i další významné budovy města Lomnice jako byla šatlava, chlebnice, masné

krámy, židovna a hospodářské budovy okolo fary. Celková škoda byla vyčíslena na téměř 69 tisíc zlatých. (Vácha, 2019)

Události v první polovině 19.století

27.září 1811 došlo k požáru, který zasáhl 24 domů, deset z toho vyhořelo už při minulém požáru v roce 1799. Dle výpovědí svědků požár vznikl asi v půl sedmé večer ve stodole policejního komisaře Jana Partsche, ten byl v danou dobu zrovna ve službě. Důvod vzniku se nepodařilo objasnit, ale sám Partsch vyslovil podezření, že šlo o žhářství. (Vácha, 2019)

Další významná událost zasáhla Lomnici 16.ledna 1874. Tehdy požár vznikl v domě č.p. 31, který naprosto zničil, stejně jako sousední dům č.p.34 a sedm okolních stodol. (Vácha, 2019)

3.dubna 1877 došlo k dalšímu požáru, který značně uspišil založení sboru dobrovolných hasičů. Při tomto požáru vyhořelo pět domů. (Vácha, 2019)

Požár domů ve Frahelži, 9.3.1890

Okolo půl osmé večer vypukl požár v domě Františka Šťásky čp.22, ve Frahelži. Požár byl záhy na to spozorován i v nedaleké Lomnici, ovšem bylo mylně usouzeno, že se jedná o vzdálený požár mimo působení Župy, nebyl tedy vyvolán poplach. Díky tomu se mohl požár postupně šířit na další stavení. Po chvíli se požár přenesl i na vedlejší dům Tomáše Kopačky čp.11 a i na jeho zemědělská stavení a následně ještě na dva další domy. (Pešek et al., 1890)

Takto se požár rozvinul za asi 15 minut, následná záře již byla podstatně větší a v Lomnici byl vyhlášen poplach. Byla z kolny vytlačena stříkačka a knížecí kočí Václav Hellt, který měl ve správě koně zapřáhl. Zhruba ve čtvrt na devět vyjelo do Frahelže s Helltem deset hasičů. Výjezd ještě zkomplikovala netočící se zadní náprava, zaschlo zde mazání a bylo potřeba jej vyčistit a nanést nové. Poté již mohla posádka vyrazit plnit své poslání. (Pešek et al., 1890)

Po příjezdu do Frahelže byla se stříkačkou najeto na místní rybník, který byl zamrzlý, v rychlosti byly napojeny hadice a začalo se hasit. Hasiči společně s místními obyvateli pomáhali z hořících domů vynášet nábytek a další majetek, aby jej uchránili před zničením. Naštěstí se nakonec podařilo požár uhasit a z větší části uchránit většinu zasažených domů. Byly značně poničeny střechy, avšak stropy, které byly na vesnických staveních většinou tvořeny silnými trámy, mezi nimiž byl následný prostor vysypán

hlínou, nebyly poškozeny. Dokonce byla uchráněna i většina uskladněného palivového dřeva patřící Františku Krejčímu, jehož dům začal hořet jako poslední. (Pešek et al., 1890)

V průběhu požáru vypřáhl Václav Hellt koně a odjel s nimi zpět do lomnických stájí. Své koně tedy propůjčil starosta Frahelže pan Hešík, v půl jedné v noci se lomničtí hasiči dostali zpět, uložili stříkačku do kolny a rozešli se do svých domovů. (Pešek et al., 1890)

Následujícího dne se hasiči sešli po obědě k údržbě techniky, byly omyty hadice a stříkačka. Rovněž byla hasičům vyplacena i odměna 3 zlatých, aby si koupili pivo. Jeden zlatý byl dán jako odměna i kočimu Václavu Helltovi. (Pešek et al., 1890)

Požáry pastvin v okolí obce Lužnice, 20.3.1956

Z nejednoznačných důvodů vznikl v okolí Černičného rybníka, který se nachází mezi obcemi Lužnice a Klec požár suché trávy. Vlivem silného větru se oheň rychle rozšířil až zasáhl celkově plochu o výměře asi 12 hektarů. Na místě zasahovaly minimálně jednotky z Klece, Lužnice, Lomnice nad Lužnicí a Třeboně. Vlivem větru hrozilo, že oheň zasáhne i blízký les, avšak nakonec se jej podařilo za pomoci hasičů, obyvatel vesnic i zaměstnanců místního JZD zlikvidovat. Byli využiti traktoristé místního družstva, kteří okolí požářiště oborali, čímž vytvořili pás zorané půdy, přes kterou se oheň mohl jen s obtížemi šířit. Dle vzpomínek mého děda Vladimíra Chmelíka, který na pozici traktoristy v místním JZD pracoval několik desetiletí, byl tento postup aplikován téměř při každém požáru pole, či trávy ve větším rozsahu. Dále již byla likvidace požáru relativně jednoduchá. (Kronika SDH Lužnice, 1930)

Ten samý den došlo k požáru s obdobným průběhem, který vznikl pravděpodobně od jisker z vlaku. Došlo k němu nedaleko rybníků Velký a Malý Tisý, směrem na jihovýchod od obce Lužnice, tomuto místu se také místními říká „na Šatlavách“. Nedaleko od něj také vede železniční trať ve směru Třeboň-Lomnice nad Lužnicí a nedaleko je i zastávka Lužnice. Požár nejspíše vznikl právě od jisker, které vznikly při brzdění vlaku, teoreticky mohly vzniknout i při provozu samotné lokomotivy, ovšem je to pouze dohad, kronika se totiž nezmiňuje, zda šlo o lokomotivu parní, či diesellovou. (Kronika SDH Lužnice, 1930)

Povodně, srpen 2002

Povodně v roce 2002 byly jednou z největších událostí této kategorie na území České republiky v historii. Nejvíce jimi byl zasažen právě Jihočeský kraj a pak také Hlavní město Praha. Lomnice nad Lužnicí, která leží v rovině a okolí těch největších rybníků v Čechách byla dá se říci přímo ve středu samotného dění a hrozilo jí velké nebezpečí

v možnosti protržení hráze největšího rybníka v ČR, Rožmberk, který se nachází jen několik kilometrů směrem na jih. Jednalo se tak dozajista o jednu z největších událostí, se kterou se museli zdejší hasiči utkat, za celou svojí historii. (Vácha, 2019)

Prudké deště vyvolaly rychle zvýšení hladin řek a dalších vodních zdrojů. Řeky následně vytekly z koryt a došlo ke značným škodám. Největšími případy u nás byly České Budějovice a Praha, ovšem povodně se dotkly i dalších měst ve střední Evropě, jako byly německé Drážďany, rakouská Vídeň, slovenská Bratislava a maďarská Budapešť. Ve všech městech muselo dojít k evakuaci obyvatel a povodně zde napáchaly značné škody na majetku. (Vácha, 2019)

5. a 6. srpna 2002 prudce prší, již následujícího dne ve středu 7. srpna vyjíždějí hasiči z Lomnice nad Lužnicí na první událost způsobenou tímto živlem. Došlo k zaplavení několika domů a bylo tak nutno odčerpávat vodu. Dalšího dne byla Lomnická jednotka povolána do nedalekého města Třeboň, hladina zdejšího rybníka svět se zvedla na nebezpečnou výšku a celý den tak pomáhali pytlváním a stavěním hrází, rovněž bylo nutno odčerpávat vodu z podzemních prostor prádelny. (Vácha, 2019)

V následujících dnech přeháňky ustaly, představa toho, že je nejhorší zažehnáno však byly, jak se ukázalo, značně předčasné. Po relativně slunném víkendu začínají opět přívalové deště, ty se však neutišují, ba naopak mají spíše narůstající tendenci. (Vácha, 2019)

V pondělí 12. srpna je Lomnická jednotka opět povolána na čerpání vody z domů v Záblatí. Nedlouho na přejíždí do Třeboně na odčerpávání vody ze zatopených prostor prádelny. Přívalové deště stále sílí a brzy začínají nebezpečí představovat i další rybníky v okolí. Hlavní problém představoval rybník Velký Tisý, který pomalu začínal přetékat a voda z něj začala ohrožovat Třeboňské předměstí v Lomnici. Jednotka se tak urychleně vrací do domovské obce, aby unikající vodu odklonila a zabezpečila ohroženou část města. Problém začínal představovat i malý rybník Jordán, který se nachází na tzv. Farské louce nedaleko kostela, i jeho hladina se začala povážlivě zvyšovat a ohrožovat okolní budovy, tuto hrozbu ale ještě více začala představovat Zlatá stoka, jejíž hladina se rovněž značně zvýšila a hrozilo, že se vylije z koryta do nedalekého Jordánu. Následky mohly být velmi závažné. Toto nebezpečí je nakonec odvráceno zaměstnanci Rybářství Třeboň a.s., kteří prokopali kanál ze Zlaté stoky do rybníka Koclířov a tím tekoucí vodu odklonili od města. Až do poledne dalšího dne pak členové jednotky drží pohotovost a dozor u Zlaté stoky. (Vácha, 2019)

Následující den se podstatně zhoršuje situace v Třeboni a dochází k evakuaci části města, se kterou Lomnická jednotka pomáhá, následně se opět stahuje zpět, protože zvýšená hladina řeky Lužnice, již začíná ohrožovat samotné město. Je nutno pytlivat písek a pytle následně rozvážet po městě. Dochází také k evakuaci obcí okolo řeky, jako jsou Klec a Lužnice. Největší nebezpečí ale začíná představovat největší rybník v ČR Rožmberk, u něhož hrozí protrhnutí hráze. Následná vlna by v podstatě smetla Lomnici i okolní obce. (Vácha, 2019)

Po celý zbytek srpna až do asi poloviny září všechny aktivní jednotky likvidují následky povodní, odčerpávají vodu z prostor, likvidují padlé stromy, zpevňují podemleté cesty, nebo za pomoci pytlů staví hráze, aby ochránili okolní domy. (Vácha, 2019)

Požár objektu bývalé Jitony v Lomnici nad Lužnicí, 27.7.2003

27.července 2003 došlo k největší události na území bývalé Lomnické župy, v novodobé historii, co se požárů týká. Jitona, je zkratka pro Jihočeské továrny nábytku, tato provozovna fungovala ve městě řadu let. (Vácha, 2019)

Přesně ve 22:57 došlo k vyhlášení poplachu, do dvou minut vyjíždí na místo události CAS 25 – Škoda 706 RTHP s osádkou ve složení 1+3. Lomničtí hasiči měli událost od své zbrojnice vzdálenou pouze asi tři sta metrů. Po příjezdu na místo události velitel zásahu ihned žádá další posily, dojde k přestřižení visacích zámků na vratech, aby mohly zasahující vozy vjet až do areálu bývalé továrny. Jsou rozvinuty dva proudy C. Kvůli nízké kapacitě vody v cisterně je domluveno umělé zvýšení hladiny vody ve Zlaté stoce, díky upouštění vody z rybníka Dvořiště. Další zasahující hasiči z Lomnické jednotky zřizují dálkovou dopravu vody na místo události. Jako druhý zdroj vody k hašení je využito hydrantu nedaleko vrátnice zasaženého objektu. (Vácha, 2019)

V době příjezdu lomnické jednotky na místo, byla požárem zasažena budova přípravný a střeš hlavní budovy objektu, požár se rychle šířil a hrozilo nejen zasažení dalších budov objektu, ale i rozšíření na okolní domy. Hasiči tedy soustředí svou snahu hlavně na zabránění šíření ohně i na další budovy v okolí. Brzy po místní jednotce doráží na místo události i JPO I z Třeboně s CAS 25 Liaz. Příslušníci z Třeboňské stanice začínají s hašením požáru z druhé strany areálu od vrátnice, kde se snaží chránit další budovy samotného objektu Jitony. Dochází k vyhlášení třetího stupně poplachu. Posléze na místo dorážejí i další jednotky požární ochrany a sice JPO I z Českých Budějovic, Soběslavy a Jindřichova Hradce, ze všech tří doráží jedna cisternová automobilová stříkačka, z Hradce navíc i automobilová plošina. Ta posléze doráží i z nedaleké JPO I situované v Třeboni a doráží odtud i druhá CAS, a sice CAS 32 Tatra 815. Brzy na to

přijíždějí na místo i dobrovolné jednotky, jde o JPO III Lišov (2x CAS), JPO III Chlum u Třeboně (1x CAS), JPO III Kardašova Řečice (1x CAS + DA) a JPO III Stráž nad Nežárkou (1x CAS). Na pomoc jsou povolány i členské jednotky bývalé hasičské župy Lomnické, všechny kategorie JPO V: Záblatí, Novosedly nad Nežárkou a Dynín, všechny tři se dostavily s přenosnou stříkačkou, které byly následně využity k dopravě vody na místo události. (Vácha, 2019)

Pro dostatečný přísun vody byla zřízena dvě čerpací stanoviště. První bylo zřízeno ze Zlaté stoky, vzdálené vzdušnou čarou od místa události asi dvě stě metrů, to zajistili nejdříve hasiči s Lomnice nad Lužnicí za pomoci PS 12. S příjezdem posil ze Záblatí a Dynína byla zřízena dálková doprava vody, kterou byly doplňovány cisterny zasahující ze západní strany. Jednotky zasahující z hlavní silnice vedoucí mezi Třeboní a Veselím nad Lužnicí byly doplňovány kyvadlovou dopravou vody z rybníku Služebný vzdáleného zhruba kilometr, na jehož hrázi zřídila čerpací stanoviště jednotka z Novosedel nad Nežárkou. Jako třetí zdroj vody pak byla využita hydrantová síť, ta ovšem brzy nestíhala pokrýt odběr, vodárenská společnost tak byla nucena přivážet vodu ve vlastních cisternách. Díky tomu byl zajištěn dostatečný přísun vody k úspěšnému zvládnutí požáru. (Vácha, 2019)

I přes tato opatření se situace nevyvíjela nejlépe. Po celou dobu zásahu vanul silný vítr, který mohl rozšířit požár do okolí. Žhavé kusy byly větrem unášeny i stovky metrů daleko. Došlo tak k malému požáru v areálu nedaleké prodejny, který byl ale rychle zlikvidován. Moji prarodiče, jejichž dům se nacházel v podstatě přes ulici vzpomínali, že žhnoucí kusy dřeva přistávali na dvoře a na střeše. S vysokou intenzitou požáru byl spojen i velký žár, který ztěžoval možnosti zásahu a znemožňoval hasičům se dostatečně přiblížit. Dokonce vlivem požáru došlo i ke zborcení jedné ze štítových zdí objektu, která málem zasypala zasahující hasiče. (Vácha, 2019)

Požár se postupně podařilo dostat pod kontrolu a z rána 28.července byl požár zlikvidován úplně. Do poledne odjely všechny jednotky zpět na základny, kromě lomnické, která v místě události prováděla až do nočních hodin pozorování a dohašování menších ohnisek. (Vácha, 2019)

9.srpna lomničtí hasiči společně s profesionální jednotkou z Třeboně naposledy vešly do areálu Jitony a dohasily zde některá ještě žhnoucí ohniska požáru. (Vácha, 2019)

Požár byl jedním z největších na území Jindřichohradeckého okresu v moderní historii. Celkově se na jeho likvidaci podílelo 92 hasičů z 12 JPO, využito bylo 11 CAS.

Nasazeno bylo celkově 23 útočných proudů C a spotřebováno bylo více jak půl milionu litrů vody. (Vácha, 2019)

4.1.5 Početní stav a vybavenost JPO bývalé Hasičské župy Lomnické

Všechny údaje jsou platné k dubnu roku 2022. Z původních jednadvaceti členských sborů již tři zanikly docela: Ponědraž, Ponědrážka, Přeseka a další dva sbory se včlenily do jiných. SDH Mláka se spojil s SDH Novosedly nad Nežárkou a sbor ze Lhoty se spojil s Dynínským. Celkově tak zůstává činných šestnáct sborů včetně jednotek. Přičemž, jednotky v Lomnici nad Lužnicí, Ševětíně a Neplachově jsou jednotkami kategorie JPO III/1, všechny ostatní jsou jednotkami kategorie JPO V.

Přesnost informací ohledně počtu členů sborů silně závisí na způsobu vedení kroniky. V průběhu času někteří kronikáři rozdělovali členy činné a přispívající, někdy ovšem jeden z údajů chybí, případně je počet členů uveden celkově po sečtení. Z tohoto důvodu nejsou některé údaje úplné. Největším problémem se však ukázala komunikace a spolupráce s veliteli a starosty daných jednotek a sborů. Někteří byli velmi vstřícní a ochotně mě provedli stanicí a zároveň mi poskytli potřebné informace, část z nich mi prohlídku sice přislíbila, ovšem následně komunikace z jejich strany skončila, stejně tak na případné informace přes e-mail, jsem čekal marně. Poslední skupina rovnou dala najevo, že se do toho projektu nechťejí připojit. Toto nejzávažnější důvod, proč u značné části jednotek mám informace v podstatě minimální a počty členů jsem musel čerpat pouze z kronik ostatních sborů, případně almanachů, které v roce 2019 sepsal Mgr. Vladimír Vácha z SDH Lomnice nad Lužnicí. Díky skvělému přístupu velitelů i starostů jsem však získal solidní množství informací a podkladů od všech jednotek kategorie JPO III a i některých JPO V, tímto bych všem jejich představitelům chtěl ještě jednou poděkovat.

V některých případech je do počtu členů započítána mládež, v jiném případě není. V mé práci jsem mládež započítával jakožto členy sboru. Zároveň v grafech uvádím i počet členů sborů, ten se totiž stále udržoval v přímé úměrnosti s počtem členů činných, či v JPO. Čím více členů měl sbor tím více jich obvykle měla i jednotka.

JPO III/1 Lomnice nad Lužnicí

Jednotka má 23 členů. Šest z nich má kurz pro velitele, sedm strojnický kurz a deset má kurz nositelů dýchací techniky. SDH má členů celkově 68 členů. Velitelem jednotky je Michal Čáp, zaměstnáním příslušník HZS ČR, pracující na stanici v Třeboni. Díky jeho

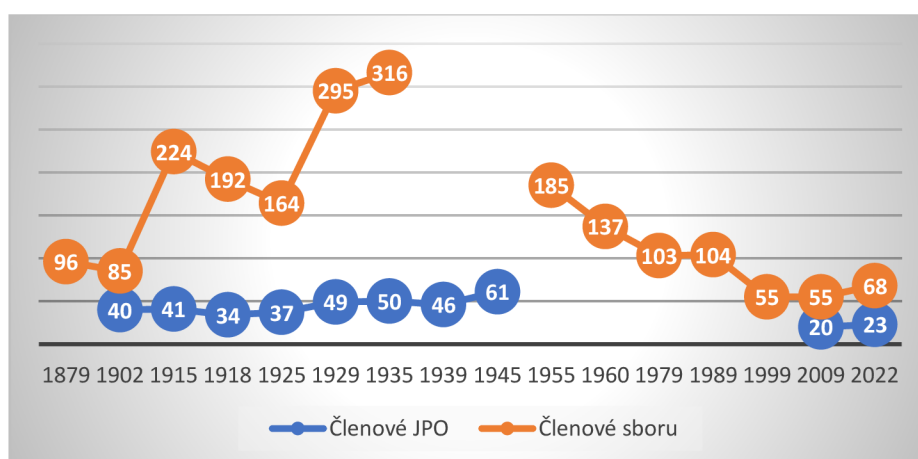
osobě je zajištěna v jednotce vysoká kvalita výcviku i školení, jeho velkou zásluhou bylo i získání dotace na novou CAS, kterou jednotka přebrala do užívání v roce 2018.

Vozový park jednotky se skládá celkově ze tří vozidel. Nejstarším vozidlem je Tatra 815-CAS 32, následně DA 8 – L1Z Renault Master a nejnovější přírůstek představuje Tatra Terrno CAS 20/400/240-S2R.

Jednotka rovněž vlastní i nafukovací člun, lodivodské zkoušky a člun s motorem Honda s výkonem, který nevyžaduje lodivodské zkoušky.

Nositelé dýchací techniky používají devět dýchacích přístrojů Dräger PSS3000. Do nedávna jednotka využívala i dýchací přístroje od firmy MSA Auer, ale ty byly v průběhu roku 2022 nahrazeny novými přístroji Dräger. Došlo rovněž i k obměně přileb Gallet několika typů došlo k nákupu přileb Dräger HPS7000.

Jednotka rovněž vlastní tři motorové pily od výrobce Stihl, jednu rozbrušovací motorovou pilu rovněž od výrobce Stihl, přetlakový ventilátor od firmy Pavliš & Hartman, dvě elektrocentrály značky Honda, dvě plovoucí čerpadla, jedno značky Honda a druhé Maxim. Rovněž je vybavena i kalovým čerpadlem Sigma a vysavačem hmyzu SH85. Pro dorozumívání jednotce slouží přenosné radiostanice Hytera v počtu šesti kusů, ve zbrojnici je pevná radiostanice Motorola GM350, v každém z vozidel je pak vždy po jedné zabudované radiostanici.

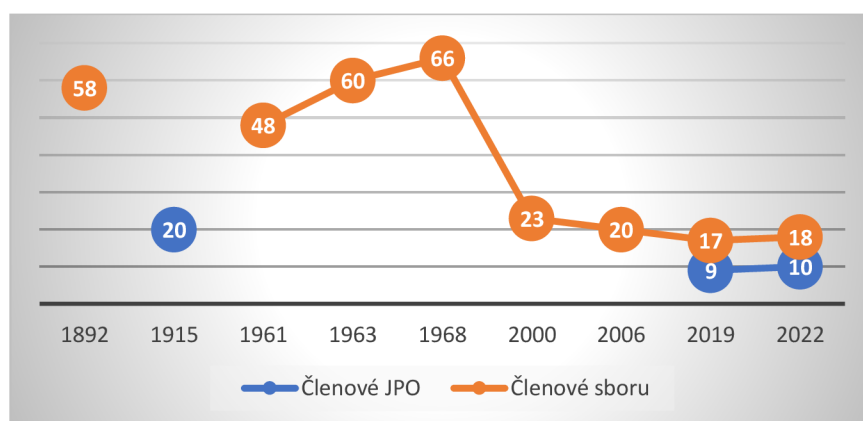
Obrázek 2 Graf vývoje počtu členů v Lomnici nad Lužnicí (zdroj: výzkum autora)

JPO III/1 Ševětín

Jednotka v Ševětíně má momentálně deset členů, z toho 3 mají absolvovaný kurz pro velitele, čtyři strojnický a šest má kurz nositelů dýchací techniky. SDH má členů celkově 18. V roce 2014 bohužel jednotka při dopravní nehodě přišla o Škodu 706 RTHP – CAS

25. Jednotka tak velmi rychle potřebovala nahradit tuto ztrátu jinou cisternou. Záhy byla zakoupena a následně upravena Avia A31 CAS 8/2000 L1R. Jde o dosti raritní záležitost, která se u nás v republice opravdu nachází jen v několika málo kusech. Obvykle se totiž vozidla Avia používají jako dopravní automobily. I ten má zdejší jednotka ve výbavě, jde o Avia A31 – DA12 L1R. Několik let již obec Velešín vlastní i starší CAS 32 Tatra 815, která je postupně opravována a v příštím roce, by měla rozšířit vozový park zdejší jednotky.

Jednotka je dále vybavena osmi izolačními vzduchovými dýchacími přístroji Saturn S5, jednou PS12, dvěma řetězovými motorovými pilami výrobců STIHL a Jonsered, k dorozumívání využívají tři vysílačky Motorola a radiostanice stejného výrobce ve vozidlech. Přilby, které jednotka používá jsou od výrobců Rosenbauer a Kalisz.

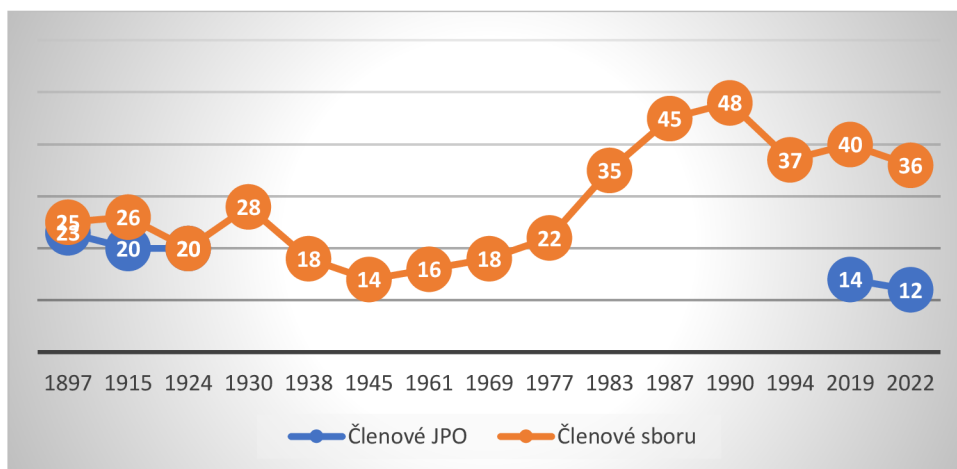
Obrázek 3 Graf vývoje počtu členů v Ševětíně (zdroj: výzkum autora)

JPO III/1 Neplachov

Jednotka v Neplachově má celkově 12 členů. Tři z nich mají kurz pro velitele, pět pro strojníky a sedm členů má kurz nositelů dýchací techniky. Vozový park tvoří tři stroje, Renault CAS 20/2500/250 – M2R, Tatra 138 CAS 32/6000/600 – S3R a Fiat Ducato DA-9 L1Z.

Dále jednotka disponuje dvě motorovými pilami výrobce STIHL, třemi kalovými čerpadly od výrobce Honda, dvěma plovoucími čerpadly od firmy Pavliš a Hartmann a Aquafast. Rovněž jednotka disponuje i dvěma PS a sice 12 a 8. K dispozici mají hasiči i dýchací techniku, konkrétně izolační vzduchové dýchací přístroje Saturn S7 v počtu 6 kusů. Přilby, které používají jsou od výrobců MSA a Rosenbauer. V každém z vozidel

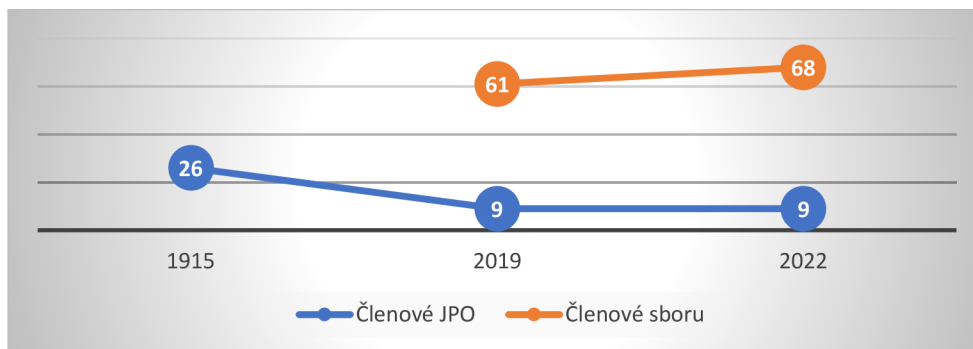
je radiostanice značky Motorola, čtyři vysílačky stejného výrobce používá jednotka i přenosné.

Obrázek 4 Graf vývoje počtu členů v Neplachově (zdroj: výzkum autora)

JPO V Drahotěšice

Zdejší sbor má celkově 68 členů, z toho dvacet pět tvoří děti. Jednotka má devět členů, z toho dva mají strojnický kurz, dva absolvovali velitelský kurz a jeden z členů by měl tento kurz absolvovat v následujících měsících. Jednotka nedisponuje žádným vozidlem, pouze přívěsem a PS 12, zajímavostí v její výbavě je pak historická PS 8.

Obrázek 5 Graf vývoje počtu členů v Drahotěšicích (zdroj: výzkum autora)

JPO V Dynín

S představiteli jednotky se mi bohužel nepodařilo domluvit termín návštěvy zbrojnice a informace o momentální situaci jednotky.

JPO V Frahelž

Ze strany představitelů Frahelže jsem se bohužel setkal s čistě zamítavým postojem a žádné informace jsem nezískal, ba ani návštěva zbrojnice mi nebyla umožněna. Dle

vyjádření pana Vladimíra Váchy, starosty sboru v Lomnici by údajně zdejší jednotka měla mít existenční potíže.

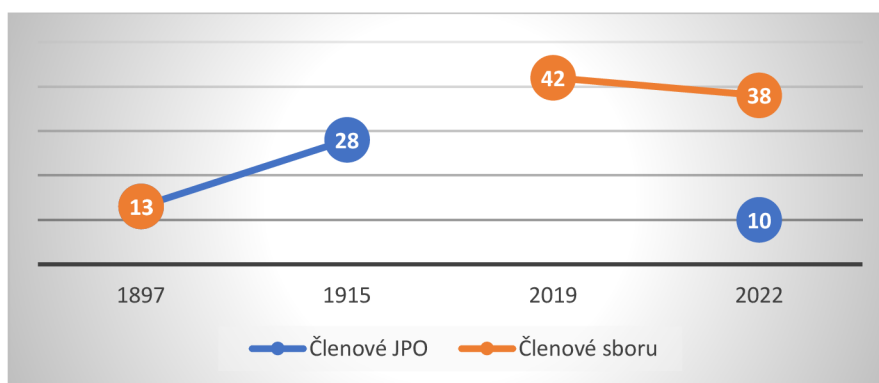
JPO V Klec

Představitelé jednotky z Klece se mi podařilo úspěšně kontaktovat. Byla mi přislíbena návštěva zbrojnice, i podání dalších informací. Na další telefonické kontaktování ovšem již nikdo neodpověděl.

JPO V Kolence

Jednotka v Kolencích má deset členů z toho tři mají velitelský kurz a dva strojnický. Sbor dobrovolných hasičů má 38 členů.

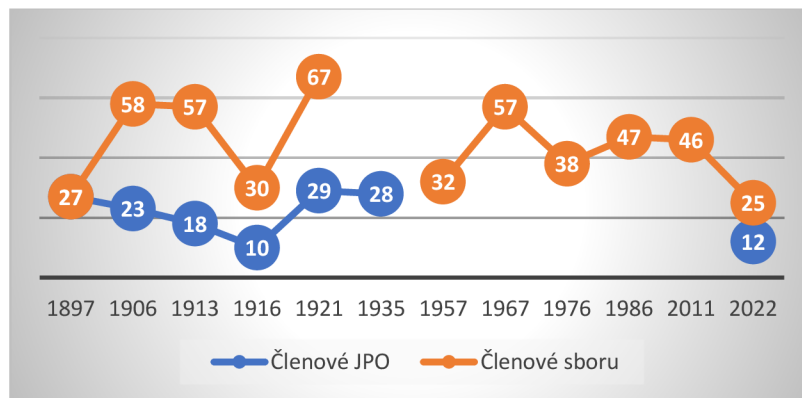
Ve vozovém parku jednotka od roku 2010 Volkswagen Transporter DA 8 – L1Z, mezi další vybavení jednotky patří PS12, elektrocentrála značky Heron, plovoucí čerpadlo Honda, motorové pily Stihl a Hecht, přilby které jednotka využívá, jsou od výrobce Schubert. Mimo jiné má jednotka i automatizovaný externí defibrilátor.

Obrázek 6 Graf vývoje počtu členů v Kolencích (zdroj: výzkum autora)

JPO V Lužnice

Lužnická jednotka má momentálně dvanáct členů, sbor jich má dvacet pět. Tři z členů jednotky mají absolvovaný odborný velitelský kurz, dva strojnický a jeden kurz technika ochrany obyvatelstva. Ve výbavě má jednotka velitelský automobil (VEA) Lada Niva z roku 2006. Dále pak přívěs za toto vozidlo, nafukovací člun bez motoru, stříkačku PS 15. Přilby, jež jednotka využívají jsou od výrobců Kalisz a Rosenbauer. K dorozumívání slouží jednotce tři přenosné radiostanice Motorola a jedna vozidlová radiostanice, stejného výrobce.

Obrázek 7 Graf vývoje počtu členů v Lužnici (zdroj: výzkum autora)

JPO V Mazelov

Představitel jednotky ani sboru v Mazelově se mi bohužel i přes opakované pokusy nepodařilo kontaktovat.

JPO V Novosedly nad Nežárkou

V Novosedlech mi byla stejně jako v případě Klece další spolupráce, ovšem po dalším kontaktování jsem se již nedočkal odpovědi.

JPO V Radonice

Představitel jednotky ani sboru v Radonicích se mi bohužel i přes opakované pokusy nepodařilo kontaktovat.

JPO V Smržov

Na jednotku ve Smržově se mi nepodařilo nalézt telefonní kontakt a na e-mailové zprávy mi nebylo odpovězeno.

JPO V Val

S představiteli jednotky z Valu jsem kontakt navázal, byly mi předány některé informace z kronik, které se týkaly historie jednotky. Bohužel informace ohledně momentální situace jednotky, ani návštěvu zbrojnice se mi pro nedostatek času druhé strany nepodařilo domluvit.

JPO V Vitín

Jednotku ve Vitíně jsem úspěšně kontaktoval, bylo mi přislíbeno moci nahlédnout do kroniky, i navštívit zbrojnici, bohužel kvůli nedostatku času druhé strany se mi nepodařilo další informace získat.

JPO V Záblatí

Jednotku v Záblatí jsem se pokusil kontaktoval skrze starostu obce, kontakt jsem nezískal. Kroniky sboru jsou uloženy v městském úřadě. Poté co jsem podal žádost do nich nahlédnout, bylo sděleno, že to bude možné až v květnu, případně červnu 2022, kvůli zaneprázdněnosti úřadu.

5 Diskuze

U šesti jednotek z šestnácti celkových se mi podařilo získat dostatek informací, které jsem mohl následně vyhodnotit v grafech, jenž jsou zobrazeny v minulé kapitole mé práce.

Díky přístupu starosty V. Váchy a velitele jednotky M. Čápa, jsem v Lomnici získal přístup k několika almanachům a i kronice, kterou jsem našel v pozůstalosti mé rodiny. Počet členů sboru i jednotky má v posledních letech vzestupnou tendenci, i dle vyjádření členů se daří úspěšně řady rozšiřovat, včetně výchovy hasičské mládeže, která v předchozích letech v Lomnici zaostávala. Díky tomu je do budoucna zajištěn i přísun nových členů a akceschopnost jednotky tak rozhodně není ohrožena, minimálně ne v následujících letech.

Ševětínská jednotka i sbor, jak jsem psal ve své práci již dříve, se ocitla v letech 2010-2013 v krizi, po které z neznámých důvodů obě jmenované opustila velká řada tehdejších členů. Od přelomu roku 2014 a 2015 docházelo postupně k jejich doplňování, kdy jde většinou o nově se přistěhované občany obce a jednotka i sbor se tak v podstatě od nuly začínají znovu pozvolna rozrůstat. Počet členů jednotky se dle starosty Lukáše Veselého postupně navyšuje, nyní jedná i s novým zájemcem o členství, i přesto se bohužel pohybuje pod minimálním početním stavem, který stanovuje vyhláška č. 247/2001 Sb., „o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany“. Velkou nevýhodou pro jednotku je i fakt, že nemají vozidla garážována v jedné budově, ale ve dvou, které jsou od sebe relativně daleko situovány. V případě zásahu se tak musí členové jednotky nejprve vystrojít v první budově, kde je garážována CAS 8 Avia, která má pouze tři místa pro posádku a zbylí hasiči se musí přepravit do asi 200 metrů vzdáleného objektu, kde je garážováno druhé vozidlo.

V Neplachově se po několika desítkách let sbor udržoval v podstatě na hranici existence. V devadesátých letech se opět začíná sbor rozrůstat a společně s ním i jednotka, která musela dokonce přerušit své fungování. V dnešní době má jednotka členy přesně na předepsané minimální hranici, dle údajů velitel má další dva zájemce o členství, i do budoucna by tak jednotce v budoucích letech zánik hrozit neměl.

V historické části jsem zmiňoval, že jednotka i sbor v Drahotěšicích na několik desítek let přestaly fungovat. Znovuzrození proběhlo v roce 2015 a od té doby začíná zejména sbor i postupně nabývat, jednotka se udržuje na předepsaném minimálním stavu.

Velkou výhodou zdejších hasičů je velký počet mladých hasičů, ve kterých má i jednotka teoreticky novou členskou základnu.

Jednotka i sbor v Kolencích se dle jednatele Daniela Vacka udržuje již řadu let relativně stabilní počet členů, byť kolísá na hranici minimálního stavu, ovšem problém do budoucna může představovat relativně vysoký věk některých jejích členů.

Lužnická jednotka si udržuje stabilní počet členů, dle vyjádření, sbor zaznamenal sestup zejména z důvodu úmrtí nejstarších členů. V následujících letech by se tedy jednotka neměla ocitnout v nebezpečí nedostatku členů a snížení akceschopnosti.

U dalších deseti obcí se mi bohužel nepodařilo získat dostatek informací na to, abych mohl zhodnotit vybavenost a počet členů jednotlivých jednotek.

Výsledky mých průzkumů pro mě byly z části velmi překvapivé a z části jsem je více méně očekával. Překvapil mě zejména lidský faktor. Nepředpokládal jsem, že bude až tak obtížné se k jednotlivým informacím dostat, ba vůbec některé z velitelů a starostů kontaktovat. Samotné výsledky pro mě už takovým překvapením nebyly. Stav a akceschopnost jednotek je více méně úměrná jednak kvalitě vedení jednotky a sboru, ale rovněž postojem obce. Dalším překvapením pro mě bylo i zjištění, že dle tvrzení velitelů tvoří značnou část členské základny lidé, kteří se do obcí přistěhovali, zatímco ze strany místních není z různých důvodů příliš velký zájem o vstup.

Všechny výše zmíněné jednotky splňují minimální požadavky na vybavenost požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany.

Obecně je počet členů jednotek i sborů podstatně nižší, než tomu bylo například za první republiky, osobně si to vysvětluji dvěma důvody. Jednak změnou pracovních podmínek. Lidé začali více dojíždět za prací značné vzdálenosti a z toho důvodu už nemají čas, ani chuť se věnovat jiné činnosti. Na druhou stranu je třeba podotknout, že činnost v JPO opravdu je časově náročná, což mohu potvrdit z vlastní zkušenosti. Výjezdy samotné přitom tvoří naprosté minimum času. Ovšem pravidelná školení, cvičení či údržba techniky opravdu mohou měsíčně zabrat i několik desítek hodin volného času. Druhý důvod osobně vidím v celkové změně společnosti. Dříve byli hasiči často úzce spojeni s dalšími organizacemi. Jako byli například bývalí legionáři, chalupnické spolky, ale zejména Sokol. Národovectví, chuť nějakým způsobem přispět k růstu vlasti nebo vlastní obce byla v lidech v počátku našeho samostatného státu mnohem silnější, než je tomu dnes. Lidé se dle mého názoru, začali daleko více stranit jejich okolí a sousedům z obcí, lidé si více hledí lidově řečeno „svého písečku“ a nejsou ochotni obětovat svůj čas pro dobro všech.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zpracovat historii, vývoj a momentální vybavenost dnešních JPO, které byly součástí Hasičské župy Lomnické. Dále pak za pomoci kronik a dalších zdrojů prozkoumat vývoj počtu členů daných jednotek v průběhu několika desítek let a na základě těchto dat zjistit, zda se počet členů JPO snižuje.

První cíl: „Prozkoumat a zpracovat historii, vývoj a vybavenost jednotek požární ochrany, které byly součástí Lomnické hasičské župy.“ Byl zajištěn za pomoci prostudování kronik a almanachů sborů dobrovolných hasičů členských obcí bývalé župy. V některých případech mohla být historie jednotek dosti podrobně zmapována. Bohužel u některých se kroniky nedochovaly a u některých jednotek jsem k nim nedokázal získat přístup. Z toho důvodu byly informace značně sporadické a historii a vývoj těchto jednotek jsem mohl mapovat jen skrze kroniky ostatních sborů, které se z logických důvodů příliš podrobně nevyjadřovaly o jiných sborech. S obdobným problémem jsem se následně setkal i při zjišťování momentální vybavenosti jednotek a jejich početním stavu. Představitelé jednotek, jako je Lomnice, Ševětín, Drahotěšice, Neplachov a několik dalších byli velmi vstřícní a ochotní se do výzkumu zapojit. V jiných jsem se dočkal obdobné ochoty, ovšem následně již bylo podstatně těžší se domluvit na společném setkání, či předání informací. Od některých představitelů jsem se jich tak nedočkal, další mě po prvních telefonických hovorech či emailech začali ignorovat a v jednom případě mi bylo přímo oznámeno, že o spolupráci na výzkumu není zájem.

Druhý cíl: „Prozkoumat postupný vývoj počtu členů daných jednotek v průběhu řádu několika desítek let a na základě zjištěných dat zjistit, zda se opravdu stabilní počet členů snižuje.“ Vývoj počtu členů u některých obcí bylo jednoduché zpracovat podrobně, u jiných to naopak nebylo možné vůbec. U sborů, které se mi zpracovat podařilo se objevuje značný propad počtu členů zejména v období obou světových válek a příchodu komunistické totality v našem státě. Další propad členů nastal obvykle v devadesátých letech. V blízké minulosti se počet členů jednotek ukazuje relativně stabilní, ovšem u některých jednotek na vyhláškou stanoveném minimu, u jedné dokonce pod ním. U většiny jednotek tak snížení akceschopnosti, či dokonce její zánik nehrozí. Tato situace se však může rychle změnit, jak se ukázalo v mém průzkumu i mezilidské vztahy, mohou jednoduše ovlivnit počet členů jednotek. Neshody a rozkol mezi členy může vzniknout velmi jednoduše a následky pro JPO mohou být velmi nebezpečné.

Odpověď na výzkumnou otázku: „Je dlouhodobě stabilní počet členů JPO z bývalé Lomnické hasičské župy?“ Dlouhodobě se počet členů JPO příliš stabilní nezdá, vlivem změn ve společnosti, došlo k propadu popularity dobrovolných hasičů obecně v průběhu více jak stovky let několikrát. Ovšem v průběhu dvou, či tří desetiletí můžeme počet členů jednotek, od kterých jsem informace získal, označit za stabilní. Jak jsem, ale uvedl i ve vyhodnocení druhého cíle. Jsou počty často dosti vratké, a i menší rozepře v jednotce, nebo v SDH, který je na ní silně napojen, může vést k silné destabilizaci.

Seznam použité literatury

1. ADAMOVIČ, K., LOJEK, A., 2010. Ohňové patenty: (protipožární opatření Marie Terezie a Josefa II.). In: Pocta Eduardu Vlčkovi k 70. narozeninám. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 9-13. ISBN 978-80-244-2491-0
2. ČERNÝ J., 2013. Dějiny boje s ohněm, Ze světa až do Rynholce. 2. vydání. Rynholec. [online], [cit. 19.03.2022]. Dostupný na WWW: <https://adoc.pub/queue/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html#>
3. DILLON, M., GARLAND, L., 2005. Ancient Rome: From the Early Republic to the Assassination of Julius Caesar. 2. vydání. Londýn: Taylor & Francis. ISBN 9780415224581
4. FIRE MUSEUM CANADA. History – 1600 to 1800. The Beginning Of The Fight Against Fires. [online], [cit. 19.03.2022]. Dostupný na WWW: <http://www.firemuseumcanada.com/history/history-1600-to-1700/>
5. FIREFIGHTER FOUNDATION. History of Firefighting. [online], [cit. 07.01.2022]. Dostupný na WWW: <https://www.firefighterfoundation.org.uk/history/>
6. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR. Historie. [online], [cit. 19.03.2022]. Dostupný na WWW: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>
7. HASIČSKÁ VZÁJEMNÁ POJIŠŤOVNA, A.S., 2012. Historie Hasičské vzájemné pojišťovny, Za císaře pána. [online], [cit. 19.03.2022]. Dostupný na WWW: <https://www.hvp.cz/o-spolecnosti/historie-pojistovny/detail/za-cisare-pana/>
8. JANIN, M., 1926. Moje účast na československém boji za svobodu. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství.
9. Kronika SDH Lužnice 1930-1969. Lužnice: nevydáno.
10. Kronika SDH Lužnice 1980-2010. Lužnice: nevydáno.
11. KUNA, F., 1937. Dějiny města Lomnice nad Lužnicí a okolí. 1. vydání. Lomnice nad Lužnicí.
12. LE GOFF, J., 1996. Saint Louis. 1. vydání. Notre Dame: University of Notre Dame Press. ISBN 978-0268033811

13. MALACH, R., 2017. Tradiční způsoby požární ochrany na moravském venkově a jejich inovace do konce 19. století. Brno. Teze disertační práce. FF MUNI.
14. Matriční kniha členů SDH Lužnice 1892-1957. Lužnice: nevydáno.
15. Matriční kniha členů SDH Neplachov 1898-1940. Neplachov: nevydáno.
16. Matriční kniha členů SDH Ševětín 1900-1974. Ševětín: nevydáno
17. MICHÁLEK, J., 1876. Řád policie požárové. [online], [cit. 10.12.2021].
Dostupný na WWW: https://hasici.vmyto.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%98%C3%A1d-policie-po%C5%BE%C3%A1rov%C3%A9_1876.pdf
18. NARIMEX. 2016. Historie. [online], [cit. 19.03.2022]. Dostupný na WWW: http://www.narimex.cz/index.php?id_document=10052
19. NEDĚLNÍKOVÁ, H., et al. 2021. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. Dostupný také z: [file:///C:/Users/janda/Downloads/ro%C4%8Denka_2020%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/janda/Downloads/ro%C4%8Denka_2020%20(1).pdf)
20. NOLAN, D., 2011. Fire Fighting Pumping Systems at Industrial Facilities. 2. vydání. Oxford: Elsevier. ISBN 978-1-4377-4471-2
21. PEŠEK, V., et al. 1890. Kronika SDH Lomnice nad Lužnicí 1890-1937. Lomnice nad Lužnicí: nevydáno.
22. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 56/2018 Sb., Řád strojní služby Hasičského záchranného sboru České republiky, 2018. In: Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky, částka 56, str. 1-28 republiky, částka 34, s. 674-691
23. ŠPAČKOVÁ, I., 2021. Výroční zpráva 2020. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. [online], [cit. 19.03.2022]. Dostupný na WWW: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/vyrocnizprava/2020/VZ_2020_SHCMS_NAHLED_dvoustranky.pdf
24. TUČEK, J., 2011. Tatra 613. 1. vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2584-0
25. VÁCHA st, V., 2019. Hasičská župa Lomnická číslo 106., 1898-1939. SDH Lomnice nad Lužnicí.
26. VÁCHA st, V., 2019. Sbor dobrovolných hasičů Lomnice nad Lužnicí 140 let, 1879-2019. SDH Lomnice nad Lužnicí.
27. Vyhláška 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, 2001, In: Sbíрка zákonů České republiky, částka 95, s. 5490-5531

28. WILLERTHOVÁ, P., 2017. Vývoj estetického názoru Miroslava Tyrše a jeho vliv na kulturní život v Čechách a na Moravě. Brno. Magisterská diplomová práce. FF MUNI.
29. Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, 1985, In: Sbírka zákonů České republiky, částka 6, s. 19-25
30. Zákon č. 18/1958 Sb. o požární ochraně, 1958, In: Sbírka zákonů České republiky, částka 6, s. 19-25
31. Zákon č. 35/1953 Sb. o státním požárním dozoru a požární ochraně, 1953, In: Sbírka zákonů České republiky, částka 20, s. 199-202
32. Zákon č. 62/1950 Sb. o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami, 1950, In: Sbírka zákonů České republiky, částka 29, s. 129-144
33. ŽÁK, L., et al. 1898. Kronika SDH Neplachov 1898-2004. Neplachov: nevydáno.

Seznam zkratek

HZS ČR –	Hasičský záchranný sbor České republiky
ČSR –	Československá republika
ČSSR –	Československá socialistická republika
Gestapo –	Geheime Staatspolizei (Tajná státní policie)
SS –	Schutzstaffel (Ochranný oddíl)
SDH –	Sbor dobrovolných hasičů
JPO –	Jednotka požární ochrany
JSDH –	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
CAS 32 –	Cisternová automobilová stříkačka (číselný údaj značí výkon čerpadla cisterny v litrech za minutu, 32 = 3200 litrů za minutu)
RTHP –	Rámový, Trambusový, Hasičský speciál, Přední náhon (označovaný slangově pouze jako Trambus)
DA –	Dopravní automobil
PS 12 –	Přenosná stříkačka (číselný údaj značí výkon čerpadla, dále u CAS)